БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 289 (8814)
ДЕКАБРИИН 10
СРЕДА
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

[А]РАДАЙ АЖАНА БАЙДАЛ САГ ҮРГЭЛЖЭ ҺАЙЖАРНА

[С]овет хүнүүд энэ үедэ туйлай [...]урма зоригтойгоор ажаллажа [...]на. Тэдэнэр 1959—1965 онуудай [...]шада СССР-эй арадай ажахые [...]көөхэ даабарита тоонууд тухай [...]СС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр [...]С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй [...]сүүдые айхабтар ехэ дэб[...]тэйгээр, анхаралтайгаар зүб[...] хэлсэжэ байна. Совет ара[...] баатарлиг ажал, алдарта илал[...]уд даабарита тоонууд дотор [...]ологдонхой, манай орондо ком[...]изм байгуулха ерээдүйн асари [...] түсэб хараалагданхай.

[Д]олоон жэлэй хараата түсэбые [...]бхитэйгээр зүбшэн хэлсэлгэ, [...]тиин XXI съездын хүндэлэлдэ [...]эн ниитэ арад зоной дунда дэл[...]кэ байһан мүрысөөн хадаа со[...]листическэ байгуулалтын бодо[...] арадай шэнжэ шанартай бай[...], советскэ обществын хүгжэл[...] шэнэ хуули ёһые гэршэлэн [...]үүлнэ.

[С]оциализмын ороной үйлэдбэри [...]аа дарлагша ангинуудай аша [...]ада бэшэ, харин ажалшадай [...] туһада зорюулагдадаг, бүхы [...]дай саг үргэлжэ дээшэлжэ бай[...] материальна, культурна эрил[...] хангахын тула хүгжэдэг байна. [Соц]иалистическэ обществын тэгшэ [...]этэй, эрхэ сүлөөтэй гэшүүд ара[...]нгаа ажахы болон культурые [...]жөөхые ехэтэ хүсэдэг байна. **[Соц]иалистическэ үйлэдбэриие хүг[...]һэнэй, ажалай бүтээсые дээшэ[...]һэнэй ашаар арадай ажана [бай]далые саг үргэлжэ һайжаруул[...]гээшэ советскэ обществын хүг[...]тын хуули ёһониинь мүн боло[...]** гэжэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ [...]дхэлэй тезисүүд дотор заагдана. [...]үндэ индустри хадаа социалис[...]ескэ экономикын үндэһэ һуу[...], манай ороной хүсэ шадалынь, [...]эдбэрилгын хүсые хүгжөөхэ, [...]дай ажахын бүхы һалбаринууд[...] ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ [...] нүхэсэлынь мүн болодог. Ара[...] бүхы ажахые саашадань хүг[...]хэдэ, арадай ажана байдалые [...]үргэлжэ һайжаруулхада туһал[...]үндэ индустриин тиимэ һалба[...]удые булюугаар хүгжөөхэ гэжэ [СС]СР-эй экономикые хурдан түргэ[...] хүгжөөхэ даабарита тоонууд [...]р хараалагдана.

[П]ромышленна, хүдөө ажахын [...]эдбэриин саг үргэлжэ түргөөр [...]хэхэ, продукци үйлэдбэрилгөөр [...] бүхэндэ хүртэсын талаар эгээн [...]энги капиталистическэ оро[...]дые түүхын богонихон болзорто [...]жа, урдань орохо гэһэн СССР-[...] экономическа гол зорилгын ам[...]татайгаар шиидхэгдэхэ тудам [...]лшадай ажана байдал саг үр[...]кэ һайжарха байна. Долоон [...]эй түсэбэй дүүргэгдээд байхада [...]э дурсагдаһан зорилгые бэе[...]лхэ талаар ехэ алхам хэгдэхэ [...] Социализмын булюу һайн бай[...]ай ашаар 1965 оной һүүлээр [...]йлхада табан жэлэй үнгэрөөд [...]хада, продукци үйлэдбэрил[...] хүн бүхэндэ хүртэсын талаар [...]А-е ахяад, урдань орохо бүхы [...] боломжо байгуулагдаха юм.

[Б]уржуазида баян байдал ханга[...] капитализмда орходоо тад [...]оо илгаатай социалистическэ [...]уулалта хадаа обществын ма[...]альна, оюун бэлигэй баялигые [...]нгөө гараар бии болгодог үр[...] ниитэ ажалшадай ажана бай[...]ые һайжаруулдаг байна. **Эконо[...]еска гол зорилгын дүүргэгдээд [...]хада Советскэ Союзай ажалшад [...]эй дээрэ эгээн баян шадалтай [...]һуудаг болохо юм.**

[Ар]адай ажана байдалые бүхы [...]ар һайжаруулха тушаа пар[...] анхарал оролдолгонь 1959—[...] онуудта СССР-эй арадай [...]хые хүгжөөхэ даабарита тоо[...] соо эли тодоор харагдана. [Дол]оон жэлэй туршада националь[...] доход 62—65 процент дээшэлхэ, хүдэлмэришэд, алба хаагшадай тоо нилээд олошорхо, город болон хүдөөгэй ажалшадай бодото олзо доход дээшэлхэ байна. Бага салин абадаг хүдэлмэришэд, алба хаагшадай салин хүлһэниинь 270—350 түхэригһөө 500—600 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ юм. Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ эрид дээшэлхэ, эдеэ хоол һайжаржа, һүн, тоһон, мяхан, сахар, овощь болон үрэ жэмэс гэхэ мэтын продуктнууд илангаяа ехээр хэрэглэгдэдэг болохо. Ниитын эдеэ хоолой продукци хоёр дахинһаа үлүүгээр ехэ болохо. Совет хүнүүд һайн шанартай, сэбэр гоё гутал хубсаһаар гүйсэд хангагдаха юм. Гэр байра, ажалай эрхэ байдал үндэһөөрөө һайжаруулагдаха. Энэ үе соо түлбэригүй һуралсалда, мэргэжэл дээшэлүүлгэдэ, медицинскэ түлбэригүй туһаламжада, санаторинууд болон амаралтын гэрнүүдтэ, тэдхэмжэдэ, пенсидэ, бусад хэрэглэмжэдэ мүнгэ һомололго эрид дээшэлхэ.

Хүдэлмэригүйдэхэ ябадалай усадхагдажа, ороной ажал хэхэ шадабаритай хүн зониие бултыень ажалаар хангаһан ябадал хадаа СССР-эй ажалшадай агууехэ туйлалта, тэдээнэй ажана һайн байдалай шухала эрхэ нүхэсэл мүн болоно. Гэхэтэй хамта ниитын үйлэдбэриин түргэнөөр ургажа байһан ушар хадаа хүдэлмэриин үдэрые богонидхожо, социалистическэ обществын гэшүүдэй амарха, бүхы талаараа хүгжэхэ эрхэ байдалые һайжаруулха арга олгоно. Партиин XX съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, 1960 ондо хүдэлмэришэд, алба хаагшадай хүдэлмэриин үдэрые долоо, зургаан часай болгохо, тиихэдэ 1962 ондо хүдэлмэриин неделиие 40 часай болгохо гэжэ даабарита тоонууд соо хараалагдана. 1964 онһоо 1966—1968 онууд хүрэтэр неделидээ амаралтын хоёр үдэртэй таба, зургаан часай хүдэлмэриин үдэр тогтоогдохо байна. Энээнэй ашаар **манай орон дотор дэлхэй дээрэ хүдэлмэриин эгээн богони үдэр, хүдэлмэриин эгээн богони недели тогтоогдохо болоно.** Хүдэлмэриин үдэрэй богонидхогдоходо салин хүлһэн доошолуулагдахагүй.

Ленинскэ генеральна хараа шугамые шууд сэхээр бэелүүлжэ байдаг КПСС-эй Центральна Комитет, манай парти үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань дэбжээхэ, ажалшадай ажана байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан тон шухала хэмжээ-ябуулгануудта эсэргүүсэһэн Маленков, Каганович, Молотов, Булганин, тэдээнтэй хамжаһан Шепилов гэгшэдэй партида эсэргүү бүлэгые үй бута сохиһон байна. Энэ хадаа партиин зэргэнүүдэй ленинскэ нэгэдэлые бүри бэхижүүлһэн, марксизм-ленинизмын агууехэ туг доро тэдэниие жагсааһан, бии байгаа арга боломжоёо үргэн ехэ хэмжээгээр ашаглан хэрэглэхэ, үргэн ниитэ арадай зохёон байгуулхы үүсхэл хэшээлые, эдэбхиие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ арга боломжо олгоһон байна.

«Ороной арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй дүүргэлтые заатагүй хангажа, манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бүри ехээр бэхижүүлхэ, арадай ажабайдалай материальна, соёл гэгээрэлэй хэмжээе бүри дээшэлүүлхэ гээшэ Коммунистическэ партиин, тэрээнэй Центральна Комитедэй гол зорилгонь болоно» гэжэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд дотор хэлэгдэнэ.

Коммунистическэ партиие тойрон нягтаар жагсаһан, Совет ороной хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци коммунизмын һаруул һайхан ордониие баатарлиг ажалаараа бодхоожо байна.

(«Правдын» декабриин 9-нэй түрүү бэшэгһээ).

Россин Федерациин уран зохёолшодой түрүүшын съезд дээрэ

Россин Федерациин уран зохёолшодой түрүүшын съездын декабриин 8-най үглөөнэй заседаниие Ленинградай уран зохёолшодой организациин хүтэлбэрилэгшэ поэт Александр Прокофьев нээбэ. Союзна республиканууд һаа айлшад боложо съездэ ерэһэн уран зохёолшодые тэрэ халуунаар амаршалаа.

РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай оргкомитедэй түрүүлэгшэ Леонид Соболевой элидхэл тушаа уран зохёолшо Вадим Кожевников түрүүлэн үгэ хэлээ.

— Коммунистическэ общество байгуулгын асари ехэ программые,— гэжэ тэрэ хэлэбэ,— бүхы советскэ хүнүүдэй зүбшэн хэлсэжэ байһан үедэ бидэнэр съездэ суглараабди. Манай ажабайгаа энэ гайхамшагта саг үеые номууд дотороо харуулха гээшэ уран зохёолшодой гол зорилго болоно.

Татарай уран зохёолшо Афзал Шамовай хэлэһэн үгэ съездэ хабаадагшадые һонирхуулба. Татарай уран зохёолшодой организацида мүнөө үедэ 80 шахуу уран зохёолшод тоологдоно гэжэ тэрэ хэлээ. Уран зохёолшодой шадабариие дээшэлүүлгын, залуу литераторнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин шухала асуудалнууд тухай тэрэ хэлээд, ниитэ-политическэ болон уран һайханай хэдэ хэдэн журналнуудые шэнээр бии болгохо тухай дурадхал оруулба.

Үглөөнэй заседани дээрэ Сергей Залыгин (Новосибирск), Николай Золотарев (Яхад), Корнелий Зелинский (Москва) болон бусад үгэ хэлээ.

Декабриин 8-най үдэшын заседани дээрэ мандатна комиссиин түрүүлэгшэ Анна Караваева элидхэл хэһэн байна.

Мандатна комиссиин элидхэлэй баталагдаһанай һүүлээр Л. С. Соболевой элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө. Ханиф Каримов (Башкири), Сергей Сартаков, Лев Ошанин болон бусад үгэ хэлээ.

Украинын литераторнуудай зүгһөө Олесь Гончар, Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой главна политическэ управлениин начальник генерал-полковник Ф. И. Голиков, Таджикистанай Уран зохёолшодой союзай правлениин түрүүлэгшэ М. Турсун-Заде съездые амаршалаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь П. Н. Поспелов съездэ хабаадана.

Областной ээлжээтэбэшэ XXI партконференци дүүрэбэ

Декабриин 8-най үдэшын заседани

Областной партийна конференциин үдэшын заседани дээрэ «1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд тухай» КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Хахаловай элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлбэ.

Партиин Бичурын айкомой секретарь **В. Г. Большаков** түрүүлэн үгэ абажа, аймагай ажалшадай политическэ болон ажалай эдэбхи үүсхэлэйнь дээшэлжэ байһан тухай тогтожо хэлэбэ. КПСС-эй XX съездын үнгэрһэнһөө хойшо аймаг дотор хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа ехэхэн хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ, зарим тэды амжалта туйлагдаа. Жэшээлхэдэ, мяха үйлэдбэрилгэ 33 процент, һү—2,2 дахин, нооһон—2 дахин дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта аймагай совхоз, колхозуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунданууд, хүдөө ажахын зарим һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй обкомой промышленно-транспортна таһагые даагша **К. М. Продайвода,** партиин Железнодорожно райкомой секретарь делегат **Шамсимухаметов** гэгшэд үгэ хэлэхэ зуураа, республика дотор капитальна барилгын хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан тухай тэмдэглээд, барилгын организацинуудай хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые шүүмжэлбэ. Барилгын организацинуудые һайн түхеэрэлгэтэй, базатай болгохо, мүн жэжэхэн организацинуудые нэгэдүүлхэ дурадхал тэдэнэр оруулба.

— Манай аймагай ажалшад нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые тон баяртайгаар угтажа, зүбшэн хэлсэхэ зуураа бүримүһэн һайшаана,—гэжэ партиин Баргажанай айкомой секретарь **Н. И. Малыгин** мэдүүлбэ. Аймагай колхоз, промышленна предприятинуудта эдэ тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэ ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрөө.

Бабушкин городой ажахын саашадаа хүгжэхэ асуудалнууд тухай КПСС-эй горкомой секретарь нүхэр **Мурчин** хэлээ.

Яруунын аймагай «Путь социализма» колхозой хонишон делегат **Дондоковагай** үгые конференциин делегадууд ехэ һонирхолтойгоор шагнаба. Энэ жэлдэ манай колхозойхид зуун эхэ малһаа зуун тугал, зуун хорин хурьга абаха байна. Партиин съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, колхозой малшад энэ жэлэй үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, адуу малай ашаг шэмэ саашадань дээшэлүүлхын түлөө оролдохо байна гэжэ нүхэр Дондокова мэдүүлбэ.

Ажалшадай ажана байдалые һайжаруулха, ажал хүдэлмэри дээрэ аюулгүйе сахиха хэрэгтэ анхарал багаар хандуулдаг хүтэлбэрилэгшэдые облпрофсоведэй түрүүлэгшэ делегат **В. И. Шевченко** шангаар шүүмжэлээ.

Зүүн Саянай байгаалиин баялигые ерэхэ долоон жэлдэ ашаглажа эхилхэ тушаа делегадууд **Д. Д. Лубсанов, П. Э. Ренчинов** гэгшэд хэлэбэ.

Улан-Удын паровозо-вагонно завод ерэхэ долоон жэлдэ бүхы продукци бүтээн гаргалгаяа 1,5 дахин дээшэлүүлжэ, 1962 онһоо тепловоз, электровозуудые заһабарилжа эхилхэ юм гэжэ заводой начальник **Бутко** хэлээ. Заводые шэнэдхэн хубилгаха тушаа эндэ ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ болоно.

Мал ажал хүгжөөхэ, малай үүлтэрые һайжаруулха, тэжээлэй бата бэхи база байгуулха асуудалнуудта конференциин делегадуудай анхаралые Торийн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник делегат **Рудакова** хандуулба.

Бурядай экономическа захиргаанай районой арадай ажахын соведэй хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые зайсуулха тушаа, промышленна предприятинуудые материально-техническэ талаарнь хангаха хэрэг һайжаруулха тушаа ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһан тухай совнархозой түрүүлэгшэ **Давыдов** конференци дээрэ тодорхойгоор хөөрэбэ. Мүн үгэ хэлэгшэ промышленна предприятинуудаар гүрэнэй зөөри гамгүйгөөр гаргашалдаг, республикын нютагай баялигые элирүүлэн тодорхойлхо хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһаниие шүүмжэлбэ.

Конференци дээрэ делегадууд **Врублевская** (Иволгын аймаг), **Галицкий** (Прибайкальска аймаг), **Матвеев** (республикын прокуратура), **Тихоненко** (Сэлэнгын аймаг), **Степачев** (совнархоз) гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Декабриин 9-нэй үглөөнэй заседани

Областной партийна конференци дээрэ «1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд тухай» партиин Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Хахаловай элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлбэ.

Энэ асуудалаар КПСС-эй Бурядай обкомой секретарь **Магунов,** партиин Зэдын айкомой секретарь **Барьядаев,** Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Госпланай түрүүлэгшэ **Егорова,** делегат **Заикин,** ВЛКСМ-эй областной комитедэй нэгэдэхи секретарь **Дамбаев,** геологическа управлениин начальник **Силаков,** республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Желтый** гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр нүхэр А. У. Хахалов түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

«1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд» тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые бүримүһэн һайшааһан дэлгэрэнгы тогтоол областной партийна конференци баталан абаба.

Һүүлээрнь КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездын делегадууд конференци дээрэ һунгагдаба. Нюуса голосованиин ёһоор КПСС-эй XXI съездэ делегадуудаар Бурядай экономическа захиргаанай районой арадай ажахын соведэй түрүүлэгшэ **А. В. Давыдов,** Улан-Удын паровозно депогой машинист **В. Г. Лавушкин,** БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Р. Филиппов,** КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Хахалов** һунгагдаа.

Конференцидэ хабаадагшад партийна гимн «Интернационал» дууլаба.

КПСС-эй XXI СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

☆

Түмэр замай Улан-Удэ станциин локомотивна сигнализациин лабораторидо ажалладаг залуушуул коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэтэй болохын түлөө мүрысөөндэ жагсаһан байна. Зураг дээрэ: бригадын гэшүүд Тамара Невская (саада таладань), Галина Орлова ажаллажа байна.

Л. Хайдуровай фото.

Отарын хонишодой амжалта

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комплексно нэгэдэхи бригадын нүхэр Рабжановагай даадаг отара Баргажан голой хойморто, бэлшээри элбэгтэй Һохюур гэжэ нютагта байдаг. Энэ отарынхид түлгэ хонидые харууһална. Тэдэнэр хонидоо һайнаар харууһалжа толгой бүриһөөнь 3,3 килограмм нооһо хайшалаа һэн. Тиигэжэ түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо хонин бүриһөө 1,3 килограмм нооһо ехээр абаа.

Мүнөө нүхэр Рабжановагай отарынхид баһал түлгэ хонидые даажа абаад, һайнаар харууһалжа эхилбэ. Намартаа һайн бэлшээридэ адуулжа, тэдэ хонидые үбэлжэлгэдэ оруулба.

Г. Бадмаев.

☆ ☆ ☆

Залуушуулай үүсхэл дэмжэгдэнэ

Иволгын аймагай залуушуул КПСС-эй XXI съезд дээрэ Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые хаа хаанагүй бүгэдөөрөө зүбшэн хэлсэжэ, ехэл баяртайгаар дэмжэжэ байна. Тиихэдээ урданайхиһаа бүри ехэ уялгануудые абажа, түрэл партиингаа съездые ажалай бэлэгээр угтаха гэжэ шиидэнэд. Жэшээлхэдэ, «3-я пятилетка» колхозой комсомол-залуушуулай фермын һаалишад Анна, Валя Хлебодароватан, Галя, Валя Брянскаятан, Галя Игумнова болон бусад XXI съездые ямар бэлэгтэйгээр угтахаяа зүбшэн хэлсээд, оронойнгоо түрүү залуушуулай жэшээгээр коммунистическэ ажалай фермэ гэһэн хүндэтэ нэрэтэй болохын тула аймаг соогоо түрүүлэн, мүрысөөндэ оролсобо.

Малша басагад коммунистическэ мүрысөөндэ оролсоод, мүнөө жэл үнеэн бүриһөө 2100 литр һү һааха гэһэн шэнэ уялга абаа. Тэдэнэр Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай үүсхэлые дэмжээд, XXI съездын нээгдэтэр үнеэн бүриһөө 500 литр һү һааха гэжэ шиидээ юм. 1959 ондо үнеэн бүриһөө 2500 литр һү һаагаад, 4,5—5 процентһээ доошо бэшэ тоһолигтойгоор гүрэндөө худалдажа, коммунистическэ ажалай фермын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэбди,—гэжэ басагад мэдүүлбэ.

Коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүн байхын тула хүдэлмэридөө һайнаар хабаадахын хажуугаар, ниитын газарта, гэр бүлэдөө бэеэ нягта зохидоор абажа ябаха, үдэр бүхэндэ өөрынгөө дүй дүршэл, эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ ёһотойбди гэжэ һаалишад һайса мэдэнэ.

Тиимэһээ «3-я пятилетка» колхозой комсомол һаалишад хоёр жэлэй зоотехническэ курсада, комсомольско һуралсалай кружогой занятида бүгэдөөрөө һуралсажа эхилхэнь, Комсомолой организациин секретариин орлогшо Валя Акулова Бурядай зооветеринарна институт заочноор дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

Аймагайнгаа һаалишадай жэшээгээр Шулуутайн извёстко гаргадаг заводой хүдэлмэришэд коммунистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсобо.

— Манай комсомол-залуушуулай бригада шэнэ мүрысөөндэ оролсоод, коммунистическэ ажалай бригадын үндэр нэрэ зэргын түлөө тэмсэхээр бэлэн байна,—гэжэ заводой комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Иван Гордеев хэлээд:— Манай хүбүүд үнэн сэхээр ажалдаа хандадаг, бэе бэедээ ходоодоо туһалхаар бэлэн байдаг юм. Коммунистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо партиингаа XXI съездын хүндэлэлдэ жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 150 тонно известь гаргахабди,—гэжэ мэдүүлбэ.

Тэрэшэлэн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой залуу механизаторнууд оронойнгоо томо предприятинуудта коммунистическэ ажалай бригадануудай эмхидхэгдэжэ байһыень өөһэдынгөө суглаан дээрэ һайшаан дэмжээд, XXI съездын хүндэлэлдэ трактор заһабарилгаяа февраль һара соо дүүргэжэ, тарилгада бэлэн болгохо, гаргашалагдадаг запчастьнуудаа 1,5 процентээр алмаха уялга абаа. Тиигээд залуу механизаторнууд коммунистическэ мүрысөөндэ оролсожо, өөһэдынгөө мэргэжэл шадабариие саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэбэ. Жэшээлхэдэ, Владимир Бадмажапов, Батор Цыденов гэгшэд Улан-Удын хүдөө ажахын техникумэй механизациин отделенидэ заочноор һураха юм. Эдэ нүхэдэйнгөө жэшээгээр бэшэниинье бултадаа һуралсаха гэжэ шиидээ.

Коммунистическэ ажалай бригада гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн аймагаймнай бусадшье колхоз болон предприятинуудта үргэнөөр дэлгэржэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермын малшад культбазадаа сугларжа коммунистическэ ажалай бригада гэжэ нэрлүүлхын түлөө мүрысөөндэ оролсоһон залуушуулай ажал тухай газетэ дээрэһээ уншажа байна.

К. Лубсандоржиев, ВЛКСМ-эй Иволгын айкомой секретарь.

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ „Эхэ-Герой“ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо

[С]ССР-эй Верховно Соведэй Пре[зиди]умэй 1958 оной декабриин 4-нэй [...]зай ёһоор, арба, арбанһаа дээшэ [...]бүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн Бу[рядай] АССР-эй доро дурсагда[һан] эхэнүүдтэ «Эхэ-Герой» гэһэн [...]ен болон СССР-эй Верховно Со[ведэ]эй Президиумэй грамота ба[...]агатайгаар «Эхэ-Герой» гэһэн [хүн]дэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо:

1. **Волкова** Евдокия Иннокентьевнада—гэрэй эзэн эхэнэр, Кабанскын аймагай Кабанск тосхон.
2. **Жукова** Екатерина Гавриловнада—гэрэй эзэн эхэнэр, Прибайкальска аймагай Турка тосхон.
3. **Козулина** Степанида Михайловнада—гэрэй эзэн эхэнэр, Хойто-Байгалай аймагай Иркана тосхон.
4. **Шорстова** Анастасия Федоровнада—Түнхэнэй аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

(ТАСС).

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездые угтуулан

„1959—1965 ОНУУДТА СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ДААБАРИТА ТООНУУД ТУХАЙ" НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭХЭ ЭЛИДХЭЛЭЙ ТЕЗИСҮҮДЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

☆ ☆ ☆

Колхозоймнай ерэхэ долоон жэлдэ хүгжэхэ зам

Коммунизмые үргэн дэлисэтэйгээр байгуулха тухай партиин XXI съезд дээрэ Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэ хаа хаанагүй боложо, дурадхал, һанамжанууд оруулагдана. Энэ гайхамшагта түсэбэй бэелүүлэгдээд байхада манай Эхэ орон танигдашагүйгөөр хүгжэн һалбарха болоно.

Манай колхоз түүхэтэ XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, ажахыгаа, илангаяа гол һалбари болохо мал ажалаа, хонин һүрэгөө саашадань хүгжөөгөө. 1954 онойхитой жэшээлхэдэ, үнеэн бүриһөө һү һаалга 800 литрээр дээшэлжэ, һү абалга бүхы дээрээ 3,3 дахин, ноохон—2,5 дахин ехэдхэгдээ. Гүрэндэ худалдагдаһан ноохонойнгоо түлөө энэ жэл 720 мянган түхэриг гэхэ гү, али бүхы дээрээ ороһон олзо доходой хахадынь шахууе абаабди.

Съездын угтамжада дэлгэрһэн мүрысөөндэ манай колхозойхид оролсоод, гүрэндэ мяха, ноохо, үндэгэ болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээ юм.

Мүн һүүлэй хэды жэлэй туршада колхознигуудай байра байдал һайжаруулха, малай байра бариха талаар зарим тэды юумэн хэгдээ. Энэ жэлэй туршада коммунист нүхэр Битухеевэй хүтэлбэрилдэг барилгын бригадынхид хэзээ хэзээнэйхиһээ эдэбхитэй, бүтээсэтэйгээр ажаллаа гээшэ. Тэдэнэр хурьга абаха дулаан таһалгатай, 2 мянган хониной хоёр байра, хониной, тугалай байха 4 хорёо, полевой стан, уһа бүлэжэ гаргадаг түхеэрэлгэ, малшадай байха 3 гэр болон бусадые бариба.

Һаалишад нүхэд М. Жигмит-Цыренова, С. Дагбаева, Е. Лумбунова, Банзарова, Цыремпилова болон бусад арба һарын туршада үнеэн бүриһөө 1300—1600 литр һү һаагаад байна.

Колхозой эрхим хонишон М. Бадмаев хонин бүриһөө 4,5 килограмм ноохо хайшалаа.

Ерэхэ долоон жэлэй туршада мал ажалые ехээр хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ зорилго табигдана.

Энэ асуудалые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө нэн түрүүндэ ниитынгээ малда элбэг хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэдэг болохо байнабди. Тиигэжэ хээрын сабшалангай, ороохо тарьяанай, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые горьтойгоор дээшэлүүлхээр хараалагдана. Сабшалан, тарьяалангаа уһалха, үтэгжүүлхэ хэрэгтэ анхарал табигдаха. Уһа бүлэдэг тусхай станци бии болгожо, 1000 гектарһаа бага бэшые Сүхын голой уһаар уһалха, наг шэбхэ ехээр хэрэглэхэ болонобди. Мүн гектар бүриин 300 центнерһээ доошо бэшэ кукурузын ногоон набша абахын тула гектарта 20—30 тонно наг шэбхэ гаргагдаха.

Һү һаалгые эрид дээшэлүүлхын зорилгоор үүлтэртэ һайн үнеэдэй тусхай гүүртэнүүдые бии болгожо, үнеэдтэ һайн байра түхеэрэн, заабарийн ёһоор эдеэлүүлхэ, харууһалха байнабди. Энэ ушарта шэлэгдэмэл үнеэднай типовой байрада байлгагдаха, тэндэхи ажал хүдэлмэринь дууһан оньһожоруулагдаха юм. Һаалишан бүхэндэ 13—15 үнеэд даалгагдаха. Үнеэн бүхэнһөө жэл соогоо 1700—2000 литрһээ доошо бэшые һаадаг боложо, һү абалга бүхы дээрээ горьтойгоор ехэдхэгдэхэ.

Гадна һү бага гарадаг, мяхалиг үнеэдые илгажа, тусгаар гүүртэнүүдые эмхидхээд, тугалыень эхэтэйнь табижа түлжүүлхэ байнабди.

Ажалай гаргашые багадхажа, тэжээлэй үнэ сэн химдаруулан, үнэгүй мяха, һү ехээр абахын түлөө тусхай хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана.

1965 оной эсэстэ, энэ онойхитой жэшэхэдэ, мяха абалга хоёр дахин, һүн—1,7 дахин, ноохон—1,6 дахин дээшэлхэ.

Томо бэетэй, мяхалиг эрье хонидые илган, тусхай отаранууд болгоод, һайн тэжээл дээрэ харууһалжа, тус бүриин шэгнүүрые 60—65 килограмм болгоод гүрэндэ тушаахабди. Үшөө гунан, дүнэн сарнуудай гүүртэнүүдые эмхидхэн, тэдэнэй толгой бүриин шэгнүүрые 300—400 килограмм хүргөөд, гүрэндэ тушаадаг болохоор хараалагдана.

Долоон жэлэй түсэбэй бодото дээрээ бэелүүлэгдээд байхада эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 400 килограмм ноохон абтадаг, 150 толгой хонин хүртэдэг болохо гэхэ гү, али 20 мянган толгойдо хүргэгдэхэ байна. Ганцахан хониной мяхан долоон жэлэй туршада гурба дахин ехэдхэгдэхэ. Иигэжэ хонин ажалһаа 2 миллионһоо дээшэ түхэригэй олзо доход оруулагдаха.

Культурна ажаһуудалай, ажахын барилга олоор хэгдэхэ. 1962 он болотор колхознигуудай 100 гаран шэнэ гэр барихань. Энэ хэрэгтэнь колхознай али болохо туһаламжа үзүүлхэ юм.

1959—1960 ондо колхозой зөөреэр дунда һургуули, амбулатори, нарайлалгын гэр, хоёр бригадануудта эхин һургуулинууд, клубууд баригдаха. Хониной табан байра, үнеэнэй 2 байра, шубуунай фермэ, гахайн байра, 4 культбаза, 3 бани, машина, техникэ хадагалха түхеэрэлгэтэй 3 мастерской, ороохо тарьяа хадагалха 3 ехэ склад, овощь хадагалха газар, малшадай байха хэды гэр баригдаха түсэбтэй.

Хойто жэл колхозой түб болон гурбадахи бригадада радио оруулжа дүүргэхэбди. Тиихэдэ хоёрдохи бригадада зайн гал оруулагдажа, мал ажалай фермэ, мельницэ, пилорама болон бусад оньһожоруулагдаха.

Хараалһан энэ түсэбөө бодото дээрэнь бэелүүлхэ дүүрэн аргатайбди. Ниитынгээ ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, коммунизм байгуулха хэрэгтэ колхознигуудай хам оролсожо, үсэд шангаар тэмсэжэ эхилээ.

Гэбэшье хүдөө ажахын министерстводэ нэгэ хэды эрилтэ табиха һанаатайбди. «Сельхозснаб» болон РТС-үүд трактор, машинын запчастьнуудаар колхозуудые хүсэд хангажа шададаггүй. Мүн сабшалан, тарьяалан уһалха бүлүүртэй тусхай станцинууд, нүүдэл электростанцинууд, мүн бусад шухала машинанууд асарагдадаггүй. Наг шэбхэ малтаха, шэрэжэ тарааха, модо отолхо машина, модо хюрөөдэхэ, дархалха станогууд дутамаг байһаар. Эдэ бүгэдые элбэг болгохын тухайда Хүдөө ажахын министерство ехэ анхарал табиха аабза гэжэ һанагдана.

А. Итигылов, Бичурын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Ш. НИМБУЕВ

ШЭДИТЭ ТООНУУД

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай

Тоонууд...
Тоонууд!
Таанар тухай
Тайлбари уншажа,
Үргэлжэ алтан
Үүдыетнай нээхэдэ
Тон һайханаар
Толоржо байналта.
Амиды болоод,
Амилжа байналта.
Шэдитэ нюдөөр
Шэртэжэ байналта.
Байгалай долгиндол
Эбхэржэ байналта.
Барханай дэнзэдэл
Яларжа байналта.

Тоонууд...
Тоонууд!
Узуур унгяартнай
Удалжа байхадаа
Хүрэхэ газараа,
Ерэхэ жаргалаа
Нарата үглөөгүүр
Намилзан, улаабхин
Туяаржа байһан
Тугхан шэнгеэр,
Альган дээрэмнай
Алтаржа байһан
Эгээ шухаг
Эрдэни шэнгеэр
Харан баясаналди,
Ханан бахарханалди.

Тоонууд...
Тоонууд!
Таанартай һайса
Танилсаад байхадаа
Урма зоригнай
Улам орьёлжо,
Омог баярнай
Ошотон сорьёжо,
Дошхон далайе
Гаталжа гарахаар,
Долоон жэлые
Ургалжа барихаар
Бэлэн болоод,
Бэеэ зэһээд,
Уула хадые
Урбуулма хүсэтэйгөөр,
Олон жэлые
Агшаама хабатайгаар
Дабшажа эхилбэлди
Даамай, гүндүүгээр,
Баранда алдартай
Баатарай алхамаар.

1959—1965 онуудта хүдөө ажахые электрификацилха хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагдаха. Долоон жэлэй эсэс багаар ороной бүхы колхозуудые электрификацилга гол түлэб дүүргэгдэхэ, тиихэдэ совхоз, РТС-үүдые электрификацилга бүри урид дүүргэгдэхээр хараалагдана.

(КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдһээ)

Суулгын РТС-эй слесарь Н. С. Сахияев КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, тракторай түлишын аппаратура заһабарилха зүграа, декабрь һарын даабари дүүргэжэ байна. Зураг дээрэ: нүхэр Сахияев.

А. Мантаевай фото.

Автомобильна жэжэ ажахынуудые нэгэдхэхэ

КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд соо ниитэ хэрэглэмжын автомобильна транспорт бүри саашадань хүгжөөхэ, гадна аша үрэ багатай автомобильна жэжэ ажахынуудые усадхаха тухай тодорхойгоор хэлэгдэнэ.

Республика доторнайшье, Улан-Удэ городто ашаг багатай, ехэ гаргаша хэдэг автомобильна жэжэхэн ажахынууд олон ха юм даа. Тиигэжэ «Горкомхозой», «Бурстройн», болон Худалдаа-наймаанай, Нютагай промышленностиин министерствонүүдэй болон бусадай олон автобазанууд, элдэб автотранспортна конторонуудые тоолождо болохо байна.

Манай һанахада, эдэниие усадхажа, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ нэгэдүүлээд, тэндэһээ хүтэлбэрилдэг, ажалынь ябуулдаг болгобол таарамжатай. Энэ ушарта элдэб олон тушаалтад, мэргэжэлтэд горьтойгоор үсөөрүүлэгдэхэ. Тиихэлээрээ горьтой мүнгэн зөөри арьбалагдаха, автомашинануудые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэгдэхэ, түхеэрэлгэ һайнтай ехэ гараж болон заһабариин техническэ база байгуулха арга олдохо байна.

Гэхэ зуура хүтэлбэрилхы тушаалтай хүнүүдэй мэдэлдэ байһан хүнгэн машинануудые тэрэ томодхогдоһон ажахын мэдэлдэ оруулаа һаа яахаб. Ажал хэхэ, командировкодо гараха болоходоо тэдэнэр сүлөө байһан машина абажа, хэрэгээ бүтээхэ болоно бшуу. Харин нэгэ хүтэлбэрилэгшын мэдэлдэ хүнгэн машина ороод байхадаа ехэнхи сагтаа миин байна. Һүүлэй һүүлдэ иимэ машина үнэ сэнгээ хаярюулангүй, болзорһоо урид хэрэглэмжэһээ гарашана.

Хүнгэн машина абажа, командировкодо ябадаг, ажалаа бүтээдэг хүтэлбэрилэгшэдтэ шофёрой эрхэ олгуулха шиидхэбэри абахада яахаб. Энэ шухала хэрэгые зүбөөр бэелүүлээд байхада хэды ехэ мүнгэн зөөри алмагдаха гээшэб!

К. Иванов.

Кяхтада заһабарилгын-техническэ станци хэрэгтэй

Манай гортоп Кяхтын предприятинуудые, эмхи зургаануудые, ажалшадые түлеэгээр хангадаг юм. Мүнөө түлеэ бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээбди.

Гэбэшье түлеэ зөөхэ, шэрэхэ түсэб холо дүүргэгдээгүй. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, ашаа шэрэхэ автомашина дутана. Маниие автомашинаар хангадаг 2-дохи АТК эрилтыемнай дүүргэнэгүй. Юуб гэхэдэ, эндэ дулаан гаражаар үсөөн, мүн запасной частьнуудай дутамаг дээрэһээ олохон машинануудынь эбдэрхэй хэбтэдэг. Энээнһээ шалтагаалан, гансашье манай организаци бэшэ, бусад олон эмхи зургаанууд хохидолдо ородог. **Тиимэһээ Кяхтада заһабарилгын-техническэ станци эмхидхэхэ дурадхал оруулнаб. Иимэ станци городой болон колхозуудай автомашинануудые ямаршье сагта заһаха аргатай болохо.**

Гадна Сүхэ мүрэнэй саанаһаа ашаан ехээр зөөгдэнэ. Сүхын арһанай завод шадар хүдэлдэг хаарбааз ажалшадай эрилтые хүсэд хангажа шаданагүй. **Тиимэһээ Усть-Киран тосхоной тэндэ гүрэнэй мэдэлэй тиимэ хаарбааза табиха шухала.**

Н. П. Серебряков, гортопой директор.

Уһалагдадаг газараа үргэдхэхэнь

Манай Кударын аймагай Ранжуровай, Ждановай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд тарьяалан, сабшалангаа уһалдаг болохын тула зарим тэды юумэ һүүлэй жэлнүүдтэ хэһэн байна.

Гэбэшье энэ шухалын шухала хэрэг үшөөл зүбөөр, һайнаар эмхидхэгдээгүй гэжэ тэмдэглэмээр. Юундэб гэхэдэ, нэлэнхы ехэ газараа саг соонь һайса уһалдаггүй, энээндэ анхаралаа ёһотойгоор табидаггүй дээрэһээ биратай ургаса абадаггүй байһамнай элитэ.

Манай һанахада, **саашадаа колхоз бүхэн уһалагдадаг тарьяалан, сабшалангаа бүри үргэдхэхэ, ерэхэ долоон жэлэй түсэб соо энээн тушаа тусгаарлан хэлэхэ шухала.**

Уһалагдадаг газараа үргэдхэжэ, ороохо тарьяанай, үбһэ ногооной үндэр ургаса абахын зорилгоор эндэхи Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозойхидой (түрүүлэгшэнь нүхэр А. Н. Соковиков) мүнөө жэлдэ хэһэн ажалынь һайшаалтай. Ерэхэ хабарһаа 17 модо утатай уһалууриин һубаг ашаглалгада оруулагдахань. Тиигэжэ 600 гектар тухай тарьяанай, сабшалангай газар уһалагдаха байна. Иимэ хэмжээнэй хүдэлмэри оройдоол 2 һарын туршада хэгдээ. Мүн уһалууриин һубагуудай татагдаһан газарта зургаан типовой хүүргэ баригдаа.

Ерэхэ жэлдэ уһалууриин системэ бүри үргэдхэгдэжэ, хамтадаа 1300 гектар газар уһалагдадаг болохонь.

Д. Бадмаев.

КАПИТАЛЬНА ЕХЭ БАРИЛГЫН ТҮСЭБ

Манай республикын газар дээрэ ерээдүйн долоон жэлэй туршада капитальна ехэ барилга хэгдэхэ юм. Үнгэрэгшэ долоон жэлэйхитэй сасуулбал, 1959—1965 онуудта республикын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ 3,5 дахин ехэ мүнгэн зөөри һомологдохо гэхэ гү, али тусхайлан хэлэбэл, 7 миллиардһаа дээшэ түхэриг һомологдохоор хараалагдана.

Капитальна барилгада хараалагдаһан бүхы мүнгэнэй 5 миллиард гаран түхэригынь промышленностьда, 500 миллион шахуу түхэригынь хүдөө ажахыда, 1,5 миллиард шахуу түхэригынь гэр байра барилгада гаргашалагдаха түсэбтэй.

Урдахи жэлнүүдэйхидэл адли ерээдүйн долоон жэлэй туршада республикын хүндэ промышленностиие түргөөр хүгжөөлгэдэ илангаяа ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Жэшээнь, капитальна барилгада Бурядай совнархозой хараалһан бүхы мүнгэнэйнь 3-най 4 хубинь хүндэ промышленность хүгжөөлгэдэ гаргашалагдаха юм. Үнгэтэ металлурги, ой модоной, модо болбосоруулгын, химическэ, нүүрһэнэй, машина бүтээлгын промышленность хүгжөөгдэжэ үргэлжэлхэ. Электроэнерги абалга мүн лэ нилээд ехэ болохоор хараалагдана. Ерээдүйн долоон жэлэй туршада Кяхтын силлиманидай рудник, Брянскдахи целлюлозно-саарһанай комбинат, гэр баридаг хэдэ хэдэн комбинадууд, мүн бусадшье промышленна предприятинууд баригдахань. 1959 онһоо эхилжэ Галуута Нуурта хүсэ ехэтэй ГРЭС баригдаха байна. Улан-Удэһээ Брянск хүрэтэр, Гусиноозерскһоо Кяхта хүрэтэр электро дамжуулгын лининүүд татагдаха юм.

Ерээдүйн долоон жэлэй туршада капитальна барилгануудые түргөөр бодхоохын тула барилгын материалнуудые бүтээн гаргадаг предприятинуудай ажал хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулжа, шанар һайнтай барилгын материалнуудые ехээр бүтээн гаргаха гээшэ угаа шухала байна. Эгээл тиимэһээ барилгын материалнуудые бүтээн гаргадаг предприятинуудые олоор бариха, ажалыень һайжаруулха асуудалда илангаяа ехэ анхарал хандуулагдажа байна. Улан-Удэдэ, Гусиноозерск, Брянск, Хонхолойдо түмэр бетон зүйлнүүдые, мүн барилгын бусадшье зүйлнүүдые бүтээдэг хүсэ ехэтэй заводууд баригдахаар хараалагдана. Татаурово, Бабушкин, Кяхта, Городок, Гусиноозерск городуудта хирпиисын заводууд, Улан-Удэ городто силикатна хирпиисэ гаргадаг завод баригдаха юм.

Түнхэндэ, Зэдэдэ ехээр олдоһон барилгын шулуун ерээдүйн долоон жэлэй туршада хэрэглэгдэдэг болохо байна. Барилгын шэнэ зүйл болохо перлиг мүн лэ ехээр хэрэглэгдэдэг болохо. Галда шатасагүй энэ материал Заиграйн аймагта элбэг юм. Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленна предприятинууд ерээдүйн долоон жэлдэ олоор баригдахань. Улан-Удэ городто арһан гутал гаргадаг комбинат, ноохо угаадаг фабрика, оёдолой, кондитерска фабриканууд, хилээмэнэй хэдэ хэдэн завод, мүн бусадшье предприятинууд баригдаха юм.

Шэнэ предприятинуудай баригдахатай хамта, бии байгаа предприятинуудые үргэдхэхэ, шэнэдхэн хубилгаха тушаа ехэ ажал хэгдэхэ болоно. Ерээдүйн долоон жэлэй туршада Улан-Удэдэхи «Механлит», шэлэй завод, «Красный Восток», «Металлоширпотреб», мотор заһабарилгын заводууд, модоной завод, Селендумын станок бүтээдэг завод үргэдхэгдэхэ юм. Зэдын комбинат, мүн бусадшье хэдэ хэдэн предприятинууд үргэдхэгдэжэ дүүргэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Бии байгаа предприятинуудые үргэдхэхэ асуудалда партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд зохихо анхарал хандуулха зэргэтэй. Яахадааб гэхэдэ, дээрэ дурсагдаһан предприятинуудай үргэдхэгдөөд байхада промышленна продукци богони болзор соо эрид ехээр гаргагдадаг болохо байна. Жэшээнь, Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводой нэгэ бага үргэдхэгдөөд байхада сонхын шэл 2,5 дахин ехээр бүтээн гаргагдадаг болохо юм. Гадна эндэ шэлээр хэгдэһэн утаһан, мүн бусадшье зүйлнүүд бүтээн гаргагдадаг болохоор хараалагдана. Шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр заводой хангагдаад байхада сонхын шэлэй өөрынь үнэ нилээд химдарха юм. Хэрбээ мүнөө үедэ нэгэ хайрсаг сонхын шэл 54 түхэриг сэнтэй байгаа һаа, 34 түхэригэй сэнтэй болохо. Тус заводые үргэдхэхэ, шэнэдхэн хубилгаха ажал болошогүй удаанаар хэгдэнэ. 1953 онһоо хойшо хараалагдаһан мүнгэнэйнь оройдоол 13 процентнь гаргашалагдаа. 1961 ондо энэ завод үргэдхэгдэжэ дүүрээд, элдэб зүйлэй шэнэ продукци гаргажа эхилхэ түсэбтэй юм. «Металлоширпотреб» заводые шэнэдхэн хубилгаха ажал удаанаар хэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ гаргашалагдаһан мүнгэнэйнь оройдоол 20 процентнь ашаглагдаа.

Дээрэ дурсагдаһан баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, гансашье барилгын организацинууд бэшэ, мүн тэрэшэлэн хүтэлбэрилхы органууд, түбхын түрүүндэ республикын Министрнүүдэй Совет, арадай ажахын Совет предприятинуудые үргэдхэлгэдэ хараалагдаһан мүнгые саг соонь, зүбөөр гаргашалха асуудалда зохихо анхарал үшөөл хандуулнагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ алдуу саашадаа дабтагдаха ёһогүй.

Хэдэ хэдэн промышленна предприятинуудай үргэдхэгдэжэ, шэнэдхэн хубилгагдаад, бии байһан түхеэрэлгэнүүдэй һайнаар ашаглагдаад байхада промышленна продукци нилээд ехээр гаргагдадаг болохо юм. Совнархозой предприятинууд 1958 онойхидо орходоо 1965 ондо 2,5 дахин ехэ продукци үгэдэг болохо байна. Нютагай, мүн кооперативна промышленностиин предприятинууд 1,7 дахин ехэ продукци үгэдэг болохо.

1959—1965 онуудай туршада ажалшадай гэр байра, культурна ажаһуудалай барилганууд мүн лэ олоор бүтээгдэхээр хараалагдана. Ажалшадай гэр байра барилгада гүрэнэй зүгһөө 1,5 миллиард түхэриг һомологдохоор түсэблэгдэнхэй. Мүн тэрэшэлэн ажалшадта гүрэнэй зүгһөө мүнгэ зээлеэр үгэжэ, өөһэдтэнь гэр байра олоор барюулха шухала. Хэрбээ хубиин гэрнүүдые ажалшадай олоор бариад байгаа һаань, манай ороной хүн зон һаяын жэлнүүдтэ байраар хүсэд хангагдаха болоно.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, предприятинууд болон эмхи зургаануудай профсоюзна, партийна организацинууд өөһэдтөө гэр барихадань ажалшадта али болохоор туһалха, барилгын материалнуудаар, машина транспортаар хангаха зэргэтэй.

Ерээдүйн долоон жэлэй туршада һургуулинууд, хүүгэдэй эмхи зургаанууд, гостиница, клуб, библиотекэ, больница, поликлиникэнүүд мүн лэ олоор баригдаха байна. 1959—1965 онуудай туршада республикын типографи, хүгжэмэй һургуули, республикын библиотекэ баригдахаар хараалагдана. Мүн тэрэшэлэн Улан-Удэ городто трамвайн харгы баригдажа үргэлжэлхэ, водопровод татагдаха байна. Городые газаар хангаха тушаа ехэ ажал хэгдэхэ юм. Түмэр замай транспортые хүгжөөлгэдэ ерээдүйн долоон жэлдэ 400 шахуу миллион түхэриг гаргашалагдаха түсэбтэй. Долоон жэлэй туршада Мысовая станциһаа Петровский завод хүрэтэр электролини татагдажа, электровозууд ябадаг болохо юм. Улан-Удэһээ Наушки станци хүрэтэр тепловозууд ябадаг болохо. Түмэр замаар электровозууд болон тепловозуудай ябадаг болоод байхада түмэр замаар ашаа шэрэлгэ 1,6 дахин ехэ болохо байна.

1958 онойхидо орходоо 1965 ондо автомашинаар 9 дахин ехэ ашаа шэрэгдэдэг болохо юм, тиихэдэ пассажирнууд 4 дахин олоор ябадаг болохо. Бурядай автотрестын ашаанай машинанууд 1965 ондо хэдэн дахин олошорхо байна. Автобусууд 1958 ондо 176 байгаа һаа, 1965 ондо 1120 хүрэтэрөө, хүнгэн машина (такси) 60 байгаа һаа 318 хүрэтэрөө олошорхо болоно.

1959—1965 онуудай туршада ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, шэнэ түрүү техникэ үйлэдбэридэ хэрэглэхэ асуудалда партийна, профсоюзна организацинууд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд зохихо анхарал хандуулха зэргэтэй гэжэ партиин XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд дотор хэлэгдэнэ. Предприятинуудтахи ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ гэһэн партиин эрилтые бүхы совет арад һайшаан дэмжээд, бүри оролдосотойгоор ажаллажа байна.

Манай республикын ажалшад ерээдүйн долоон жэлэй хараата түсэбые һайшаагаад, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, партиин XXI съездые хүндэтэйгөөр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөе бүри үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Республикын олохон предприятинууд жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ байна. Коммунистическэ мүрысөө орон доторoo хамагһаа түрүүн үүсхэһэн Москва-Сортировочная гэжэ паровозно депогой комсомолшууд, залуушуулай үүсхэлые манай республикын ажалшад мүн лэ ехээр һайшаан дэмжээ. Хэдэ хэдэн предприятинуудта шэнэ ёһоной мүрысөө дэлгэржэ эхилбэ.

Ерээдүйн долоон жэлдэ капитальна барилгада хараалагдаһан мүнгэн зөөриие зүбөөр ашаглажа, шэнэ шэнэ предприятинуудые барижа дүүргэхэ хэрэгтэ советскэ, партийна органууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, республикын бүхы ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсаха уялгатай.

К. ПРОДАЙВОДА, КПСС-эй обкомой промышленно-транспортна таһагые даагша.

Һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ

ҮХИБҮҮДЭЭ ЭРДЭМ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ, АЖАЛДА АБЬЯАСТАЙ БЭРХЭ БАЙХААР ХҮМҮҮЖҮҮЛЭЕ

☆ ☆

Манай дурадхалнууд

8 жэлэй болзортой ажалай поли-
ническэ һургуулинуудые дүүргэ-
н хүбүүд, басагад эрдэм наукын
э үндэһэтэй һайса танилсахаһаа
йна, ажал хэжэ шададаг болоһон
йха ёһотой. Тэдэнэр 8 класс дүүр-
эд предприяти, колхозуудта ху-
лхэ үедөө хүдэлмэришэн, хүдөө
луушуулай үдэшын һургуулида,
ЗУ болон сельхозучын түхэлтэй
налай политехническэ һургуулида,
ршэлэн техникумдэ һураха боло-

Хүдөө нютагуудта залуушуулай
эшын һургуули олоор нээхэ шуха-
. Манай аймагай ажалшад Охин
нагта тиимэ һургуули нээхэ гэһэн
намжа оруулаа. Үдэшын һургуу-
да һураха залуушуулда туһалха
рэгтэй.

Һурагшад предприятиин цехүүд
, һурагшадай бригадада, һурал-
ай-туршалгын ажахыда, һургуу-
ин мастерской дотор хүдэлжэ,
лэдбэритэй танилсаха болоно.
имэһээ һурагшадай бригадада,
стерской болон цехүүд соо үхи-
үдэй ажал һайнаар эмхидхэхэ
хала.

Мүнөө дунда, долоон жэлэй һур-
улинуудай дэргэдэ һурагшадай
лэдбэриин бригада, звенонууд эм-
дхэгдэжэ байна. Үйлэдбэриин
игадануд улам олоширжо, гэ-
үдэйнь тоо нэмэбэ. Түрүү брига-
нуудай дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ
эдэлмэри хэгдэнэ.

Политехническэ Һуралсал бэе-
үлхэ зорилгоор колхоз, совхозууд
ргуулинуудта мастерскойнуудые
рижа, туһалха зэргэтэй. Тэрээн-
э гадна бүхы үхибүүдые 8 жэлэй
ргуулида оруулхын тула колхо-
уд өөһэдынгөө хүсэ, зөөреэр ин-
рнат бариха ёһотой.

Һургуули-интернадуудые нээхэ
үдалда парти, правительствын
зисүүд дотор ехэ анхарал хандуу-
дана. Манай аймагай ажалшад
имэ һургуулида үхибүүдээ оруул-
хые хүсэһэн мэдүүлгэ олоор бари-
на. Хүдөөгэй ехэ тосхонуудаар 1—8-
дахи, 1—11-дэхи классуудтай интер-
нат-һургуули бии болгохо шухала.

Мүнөө байһан һуралсалай түсэб, программанууд ехэ дутагдалтай. Жэшээнь, ботаникаар «Тарилгада үрэһэ бэлдэлгэ» гэһэн темэ үзэхэдөө, 5-дахи классай һурагшад үрэһэнэй ургаха процентые гаргаха ёһотой гэжэ хараалагдана. Харин арифметикын программаар процентые 6-дахи класста үзэдэг юм. Тиимэ хоёр програма хоорондоо тааруугүй болошоно.

Хүгжэмдэ дуратай үхибүүдые һургахын тула хүдөө нютагуудаар хүгжэмэй һургуули нээгээ һаа һайн байгаа.

Аймагуудта 1—2 жэлэй болзортой хүдөөгэй профессионально-техническэ училищинуудые нээхэ хэрэгтэй. Хүдөө ажахые механизацилха училищинуудые профтехническэ һургуулинууд болгожо шэнэдхэн хубилгаха шухала. Ажалай резервын управлениин мэдэлэй механизациин училищи Бага Куналей тосхондо бии. Тэрээниие Гэгээрэлэй министерствын мэдэлдэ үгөө һаа болохотой.

Республикымнай городуудтахи хүдөө ажахын техникумүүдые олон һалбарита ажахытай колхоз, совхозуудта абаашаха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн ой модоной үйлэдбэриин техникумүүдые леспромхозуудта абаашахада яанаб.

Мүнөө багшанарые бэлдэхэ хэрэг бүри шухала болоод байна. Тиимэһээ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтда эхин классуудай багшанарые бэлдэхэ факультет нээхэ хэрэгтэй. Хүдөө ажахын институудай дэргэдэ машиноведени, электротехникэ зааха багшанарые бэлдэхэ шухала.

Ф. Степанов, Бичурын аймОНО-е даагша.

Хоёр халаанай һургуули хэрэгтэй

Хүдэлмэришэн, хүдөө залуушуу-
й һургуулинууд, заочно һургуули-
уд, техникумүүд дунда һуралса-
й хоёрдохи шатада залуушуулые
гаха үндэһэ һуури болохо ёһо-
 гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-
Министрнүүдэй Соведэй тезисүүд
 хэлэгдэнэ.

Эдэ һургуулинуудые дүүргэгшэд
нда эрдэмтэй, тусхай мэргэжэл-
 боложо гараха байна. Томо
едприятиин дэргэдэхи хүдэлмэри-
н-залуушуулай һургуули һураг-
даа тусхай мэргэжэлдэ һургаха
оно.

Элдэб предприяти, эмхи зургаа-
даа суглараһан, олон янзын
эргэжэлтэй һурагшадһаа бүридэ-
 хүдэлмэришэн-залуушуулай
ргуулинуудта юрэнхы предмедүү-
 политехнизацитай болгоод, тэ-
хэбээрнь үлөөгөө һаа зохистой.
**Областьнууд, автономно республикануудай түб хотонуудта тусхай
эргэжэл олгохоор хүдэлмэришэн-
уушуулай һургуулинуудые эм-
хэхэ хэрэгтэй.** Тиигэбэл һураг-
д мэргэжэлээ дээшэлүүлэн, тэ-
гээрээ дээдэ һургуулида орохо
атай болохо һэн.

Мүнөө манай Улан-Удын залуушуулай дундаһаа үдэшын ажалтай, дунда эрдэмгүй хүнүүдынь хоёр халаанай һургуулиин үгыһөө боложо, һураха аргагүйдэнэ. Тиимэһээ **хүдэлдэг залуушуулые бултыень һургахын тулада хоёр халаанай (үдэрэй, үдэшын) һургуули эмхидхэхэ шухала.**

Хоёрдохи шатын һургуулинуудай һурагшадта зорюулагдаһан тусхай газетын орон доторнай гарадаг болоо һаань һайн байгаа. Тиимэ газетые «Һургуули ба ажабайдал» гэжэ гү, али «Хоёрдохи шатын һургуулинууд» гэжэ нэрлэбэл таараха.

Багшанарай шадабариие шалгажа табиха хэрэгтэй гэжэ тезисүүд соо хэлэгдэнэ. Үнэхөөрөөшье, институт дүүргэгшэдэй дунда үүргэеэ гүйсэдхэжэ шададаггүй багшанар бии. Тиимэһээ бүхы багшанарые шалгажа, коммунистическэ общество байгуулха залуу үетэниие бэлэдхэжэ хүсэд шадахаар багшанарые томилхо хэрэгтэй.

А. Дырхеев, Улан-Удын хүдэлмэришэн-залуушуулай нэгэдэхи һургуулиин директор.

☆ ☆

Зураг дээрэ: Улан-Удын бурят интернат-һургуулиин мастерской соо ажалай багша Михаил Степанович Мордвин 9-дэхи «Б» классай һурагшадта модоор дархалхые заажа байна.
Л. Хайдуровай фото.

Минии һанамжа

Һургуулиин ажал хүдэлмэри һайжаруулха тушаа өөрынгөө һанамжые хэлэхэеэ хүсэнэб. Энээнһээ урда ажабайдалтай, үйлэдбэритэй дунда һургуулиин һайн холбоо барисаагүй байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Минии һанаад үзэхэдэ, һургуулиин энэ системэ юрэдөөшье зохидгүй байна. Манай партиин ЦК-гэй ноябриин Пленум һургуули тухай асуудал зохихо саг соонь зүбшэн хэлсээ.

Саашадаа 7 жэлэй һургуулиин **орондо 8 жэлэй һургуули байгуулхадаа тэдэниие хүдөө нютагта колхоз, совхозуудай захашаг тээ эмхидхээ һаа тааруу һэн.** Юундэб гэхэдэ, үхибүүдэй һургуулидаа номоо үзэхэдэ элдэбын шууяан, дуун һаад тойбо хэхэгүй. Мүн һурагшадай сүлөөтэй сагаа үнгэргэжэ, элдэб наада эмхидхэхэдэ һайн байха. Мүнөө зарим эхин, долоон жэлэй болон дунда һургуулинуудые харахада, ехэнхидээ колхозой түбэй гол дунда оршодог. Тэндэнь магазин, электростанци, клуб, колхозой правлениин конторо гэхэ мэтэ зэргэшэдэг. Энэ ушар хэшээлэй боложо байхада нилээд һаад хэнэ. Жэшээнь, магазинда эд бараанай асарагдажа, хүн зоной олоороо ябахада тиимэ һургуулиин үхибүүд урогоо мартажархёод, сонхоороо хаража һуудаг. Иимэ ушар би нэгэтэ бэшэ урдань, мүнөөшье «Победа» колхозой дэргэдэхи Дархинтын эхин һургуулида харагшаб.

Тиихэдэ **зургаан үдэрэй нэгэ үдэрыень колхозой гү, али совхозой фермэ, гүүртэдэ ошожо, зунай сагта тугалшантай хамта тугал харюулжа, үбэлынь, жэшээнь, январь, февраль һарада хониной отарада хурьгадые абалсажа байха гэхэ мэтээр 8 жэлэй һургуулиин программа соо хараалаа һаа һайн байгаа.** Иимэ байбал, манай үхибүүд бүри багаһаа һургуулида ном үзэхэтэеэ хамта, дээрэ дурсагдаһан ажал хүдэлмэри ямар онол аргаар эмхидхэгдэнэб гэжэ ойлгожо абаха байна. Тиигээд тэдэнэрнай саашадаа дунда эрдэмтэй болоходоо үйлэдбэриие муу бэшээр мэдэхэ. Жэшээнь, дунда эрдэмтэй аад, һаалишан гү, али ондоо мэргэжэлтэн болоод хүдэлхэдэнь ехэл туһатай байха.

Ц. Гонгаров, Закаменай аймпотребсоюзай хүдэлмэришэн.

Соёл гэгээрэлэй һургуулиие Улан-Удэдэ асарха

Тезисүүдэй гараһанай удаа соёл гэгээрэлэй республиканска һургуулиинхид ажабайдалтай һуралсалаа холбохын тула зарим тэды хүдэлмэри ябуулжа эхилээ. Киномеханик, библиотекые даагша, клубые даагша гэхэ зэргын мэргэжэлдэ һуража байһан хүнүүд дүй дүршэл олохо зорилготойгоор Кяхта хотынгоо соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудта хүдэлнэ. Гэбэшье Кяхтада, аймаг соохи колхоз, совхоз болон предприятинуудта жэшээ абамаар культурын эмхи зургаан хомор байдаг. Ушар иимэһээ тус һургуулиие Улан-Удэ руу нүүлгэжэ асарбал дээрэ һэн ха. Юундэб гэхэдэ, республикын түб хотын оперо ба баледэй театр, бурят театр,ород театр, филармони, уран зураашадай союз гэхэ мэтэ эмхи зургаанууд нилээд ехээр туһалха, хүдэлмэридэнь нүлөөлхэ бэлэй.

Соёл гэгээрэлэй һургуулида 25—28 предмет үзэгдэдэг. Тэдэнэй хахадһаа үлүүнь культурын хүдэлмэрилэгшэдэ саашадаа хэрэггүй байха юм. Зүжэгэй, дуунай, хатарай кружогуудые хүтэлбэрилжэ шадахагүй хүнүүд заримдаа бэлдэгдэнэ. Ушар шалтагааниинь юуб гэхэдэ: дуулаха, зүжэгтэ наадаха, зураг зураха, хүгжэмшэ болохо бэлиггүй хүнүүд, мүн институт гү, али ямар нэгэн техникумдэ шалгалта барижа ядаһан хүнүүд ерэжэ, соёл гэгээрэлэй һургуулида ородог болонхой. Саашадаа һураха хүнүүдые шэлэжэ абахадаа, адагынь 2—3 жэлдэ хүдэлһэн, искусствын ямар нэгэн һалбаряар бэлигтэй залуушуулые абадаг болохо хэрэгтэй. Һуралсалайнь ажабайдалһаа таһархайгаар ябуулагдадаг дээрэһээ, һургуули дүүргэгшэд өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлжэ шададаггүй, тиигээд ондоо ажалда орохо баатай болодог.

Кяхтадахи соёл гэгээрэлэй һургуулиие Улан-Удэ нүүлгэжэ асарха, программыень хубилгажа, хэрэггүй хэдэн предмет заахыень болюулха, бэлигтэй хүнүүдые шэлэн абадаг болохо гэһэн һанамжа оруулха байнаб.

А. Галсанов, соёл гэгээрэлэй республиканска һургуулиин һурагша.

МЭРГЭЖЭЛ АБАЖА ГАРАНА

5-дахи һургуули
од соогоо суутай
 һуралсал-хүмүүжүүлгын хү-
мэри эмхидхэлгээр бүгэдэндэ
үулһан байха.
хибүүдые ажал хүдэлмэридэ
шэлтэй байхаар һургаха зорил-
 табигдахатай сасуу, энэ һур-
и хүдэлмэреэ шэнэдхэн таби-
 олониитын зүгһөө бүришье ехэ
наалда хүртэһэн байна. Энээн
йдань тобшохоноор бэшэжэ
үулаябди.
ишье тээшээ тэгшэ—ажалда-
 дүршэһэн, һурахадаашье һү-
эн бэрхэ шэнэ үетэниие хүмүү-
лхэ зорилгын табигдахатай
а, һургуулиин хүтэлбэрилэг-
 (директор Александра Михай-
а Ковалевская) түрүүтэй шу-
 болохо зүйлнүүдые (токарна,
арна станогуудые) олоод, да-
мастерской нээгээ һэн. Энэ
уулида механическа, слесарна,
оор дархалдаг мастерскойнууд
 Гэрэй ажахы эрхилхэ таһаг
ээ жэлдэ нээгдээ.
дэхи политехническэ һуралса-
нь онсо илгаа юуб гэхэдэ, ажал
эмэритэй юрэл танилсуулаад
догогүй, харин мэргэжэлтэдые
эжэ гаргадаг байна. 3—4-дэхи
дай токариин, слесариин мэр-
эл нилээд олон хүндэ олгогдо-
 байха юм.
—10-дахи классуудай һурагшад
өө жэлдэ 8-дахи классай һу-
ад оролсохо) хэшээлэй

һүүлээр мастерскойнууд соогоо һурадаг гуримтай. Өөһэдынгөө шадал хаба соо элдэбын юумэ хэдэг. Үйлэдбэриин үндэһэн зүйл заадаг багша К. С. Шалышкин үхибүүдэй тошиилдажа, харуулдажа байһан юумэнүүдые харуулна. Иигэ иигэһээр үхибүүд мэргэжэлэй разряд абадаг байна.

Ахалагша классуудта, илангаяа 9—10-дахи классуудта барилгын хэрэг, түмэр замай ажахы тухай гол болгон заана. Һүүлээрнь барилгада ошожо, ажал хэдэг. Һёдондо байрын олон дабхар гэрэй барилгада хүдэлмэрилһэн байгаа. Үнгэрөөшэ зундаа 9-дэхи классай һурагшад Сэлэнгэ станци ошожо, һарын туршада ажаллаад, 16 300 түхэриг олоо.

Үйлэдбэриин үндэһэн зүйл үзэһэнэйнь һүүлээр тусхай комисси ерэжэ, разряд олгодог юм. Энэ һургуули дүүргэһэн үхибүүд предприятида ошоод, мэргэжэл слохын тула саг эльгээжэ байнгүй, харин сэхэ хүдэлжэ ородог байна. Энэ һургуули дүүргэгшэд Улан-Удэ городой предприятинуудташье олон.

Эндэхид һургууляа 11 жэлэй тусхай һургуули болгохоор һанамжална.

— Түмэр замай 11 жэлэй тусхай һургуули болгохо база манда бии,— гэжэ директорые орлогшо Матрена Ивановна Данилова хэлэнэ. Мастерскойнуудаа оруулха тусгаар байшан хирпиисээр барижа байнабди.

Мүн һурагшадай хүсөөр гараж бодхоогдожо байна. Энэншье удахаяа болёо. Эндэнь автомобиль шудалха тусхай класс бии болгогдохо.

Һурагшад—оёдолшодой оёһон, бүтээһэн юумэн баһал һонирхолтой. Бурят бишыхан тэрлигүүдһээ эхилээд, стулнуудай бүреэһэн хүрэтэр олон янзын юумэ оёдог болоо. Тээсгэн басагадынь хасагуудай самса (гуцул) оёод, номгон далайн флодой морягуудта бэлэглээ. Тэдэ морягууд уһан доогуур ябадаг онгосын макет бэлэглээ һэн.

Басагадые гэрэй хүдэлмэридэ һургажа эхилээ.

Зураг дээрэ: механическа мастерской соо 8-дахи классай һурагшадай хэшээл боложо байна. Багша К. С. Шалышкин токарна станок тухай хөөрэжэ байна.

Л. Яковлевай фото.

Улан-Удэ.

Мархайн аша Тархай

Юрэ бусын ой

Ой, ойн баяр гээшэ олон янзын байдаг бшуу. Би эндэ нэгэ юрэ бусын, баярламаар бэшэ, харин бархирмаар ой тухай хэлэхэмни. Закаменай аймагай центрһээ абтаһан айхабтар сошордолтой, сошомхой хүнэй собхоршохоор бэшэг 1957 оной декабриин 13-да минии буланда толилогдоо бэлэй.

Тэрэ бэшэг соо иигэжэ хэлэгдээ һэн: «Клуб барихын тулада аймагаймнай ори ганса стадион эбдэжэ байнал! Энээниие энэ дары зогсоолгожо үгыт! Юуб гэхэдэ, аймагай залуушуул һайн дурааараа ажаллажа, хамтынгаа хүсөөр энэ стадиониие хэдэн жэлэй турша соо баряа юумэл!... Үбэл үнгэржэ, хабар, зун болохо ха юм. Тиихэдэнь ажалшад хаана сэнгэхэ, һорёо мүрысөө үнгэргэхэ юм? «Тохомой шэнээн газарта тойрон байжа хатараад, гэрэй шэнээн газарта гэшхэн байжа хатараад лэ» байха юм гү?... Культурын нэгэ гуламтые эбдээд, нүгөөдынь бариха гэжэ ямар ёһо гээшэб? Зэмэгүй һайн гэрые эбдэжэ хаяад, орондонь мүн лэ тиимэ гэр бариһантай адли бэшэ гү? Клуб бариха газар стадионһоо ондоо тээ Цакир тосхондо дүүрэн байха!

Эгээ энэ—хадые хаха сохимо, уулые огло сохимо дуутай, дорьбоотой бэшэг Закаменай аймгүйсэдкомой, тэрэнэй культурын таһагай дарганарые оройдоошье сошоогоогүй. Тэдэнэр энэ шанга дохёое баруун шэхээрээ оруулжа, зүүн шэхээрээ гаргажархёод, ехэ ехээр аашалжа, шанга шангаар хашхаралдаа һэн.

— Юуншье гэлсэжэ, хэршье шууяжа байгты!—хамаагүй! Һанаһандаа хүрэжэл, һарбайһанаа абажал һалахабди!—гээд, тэдэнэр стадиониие абаха танаггүй болгуулжархёод, клубай һуури табюулжа захалаа бэлэй.

—Хэдэхэн һарын үнгэрөөд байхада, гоё һайхан клубшье бүтэшэнхэй яларжа, шэнэ, үргэн салуу стадионшье баригдашанхай толоржо байхал! Харахал байхат! Хоёр дабхар клубай барилгада аяар 2 миллион 168 мянган түхэриг һомологдонхой. Мүнгэн хүсэтэй! Өөрынхеэ абахал байха!—гэлдэн тэдэнэр «уһан дээрэ үрмэ тогтоон» һаахаралдаа, һайзагайралдаа бэлэй.

Тэрэ гэһээр тэбхэр жэл үнгэржэ, түрүүшын ой түс гээд гүйсэшэлэй! Теэд энэ бүхэли жэл соо юун болооб, юун хэгдээб? Һаахаралдаашадай һайхан үгэнүүд «газарай габа руу, гадаһанай нүхэ руу» орошоо. Стадионой байһан газарта үндыгөө боложо байтараа үнинэй зогсоогдошонхой клубай барилга архайжа байдаг.

Юун болооб? Республика соомнай гурбан жэлэй соёлой добтолгын түлэг дундаа ябажа байн гэһээ энэ шухала барилга яахадаа урагшаа ябанагүйб?

Яахадааб гэхэдэ: энэ барилгые даажа абаһан «Джидастрой» трестын хүтэлбэрилэгшэд шефэй туһаламжа үзүүлэнгээ «бариһаар бараад, бодхооһоор бодхөөгөөд хаяхабди. Ехэ ехэ корпус, байшангуудые баридаг манайхинда энэ клуб барихань нохойн наадан!» гэлдээ бэлэй. Теэд хэлэһэн үгэдөө хүрөөгүй. Энэ хүдэлмэри трестын зургаадахи участогта даалгагдаһан юм.

Барилгын эхилһээр трестын дарганар эндэ нэгэшье ерэжэ, захяа заабари үгөөгүй. Харин трестын главна инженер нүхэр Смуров агнуурида гарангаа барилгые халта дайраад, зогсоогдожо, зэрлигшэжэ байһан барилгын саагуур, наагуурнь хандагай хараашалаад лэ ябашоо гэлсэнэ.

Тэдэ хүтэлбэрилэгшэд «дүүрээ һаа дүүрүүжэн, болёо һаа болюужан» гэһэншүүгээр клубай барилгада хандадаг болошоо. Яахадаа тиигэнэб гэхэдэ, тэдэнэр «холын хараата» бодолтойгоор энэ барилгые түсэбтөө оруулаагүй, харин «шефэй туһаламжа» гэжэ нэрлээ юм. Тиигээд тэдэнэртэ ёһотой эрилтэ табихань хэсүүтэй байдаг. Холуур бодоһониинь ходо нэбтэ харагдашаба бэзэ?

Эгээ энээнһээ боложо, шухала барилга дутуу зобоогдошоод, «загаһаншье бэшэ, мяханшье бэшэ» юумэн байдаг. Клубай барилгын таһалдажа байһан зарим шалтагаануудые тооложо, тобойтор гаргая:

1. «Джидастрой» трестын хүтэлбэрилэгшэд «һонгино һони һүргөө» гэһэндэл, түрүүшээр һаахаралдаһан аад, мүнөө болоходо «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэһэн ёһо батаар баримталаад байна.

2. Барилгын начальник байра дээрээ тогтоногүй. Мүнөө 6 начальник «шэдүүлээд» байнхай.

3. Барилга материалаар саг соогоо хангагданагүй, эндэ эльгээгдэхэ гэжэ байһан олон арбаад мянган хирпиисэ ондоо тээшээ худалдагдашоо.

4. Ажалай таһалдадаг дээрэһээ хүдэлмэришэд һарадаа миил 300—450 түхэриг абаха баатай болоно.

5. Барилгын эхилхэдэ «зүүнһээ гараһаар» электростанци тодхоһон аад, тэрээнээ ондоо тээшэнь абаашаад, орондонь улгэ-һалга болошоһон хуушаниие асараа. Тэрэнь 2—3 үдэр хүдэлөө боложо байтараа «сохо баадида морилшоод» жэбэржэ хэбтэнэ. Эндэ байдаг краншье эбдэржэ, урагшаа ябанагүй. Тиимэһээ бүхы хүдэлмэринь гараар хэгдэнэ.

6. БурАССР-эй Культурын министерство энэ барилгые мүнгөөр таһалдуулна.

7. Бүхэли жэл соо 500 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдээ. Энэ ёһоороо клубай барилга үшөө 30 гаран һара соо унжагайрха болоно.

8. «Хадада бэшэ хаяада, холо бэшэ хормойдо» иимэ юумэнэй боложо байхада, аймгүйсэдком, тэрээнэй культурын таһаг (даагшань нүхэр Д. А. Цыбиков) хамагай ехэ харюусалга даажа, барилга түргэдхэхын тула хамсыгаа шаман орохын орондо, шэхэ дүлии, нюдэ балай һууна.

Энэмнай иихэдээ юун боложо байна гээшэб?!

М. Тархай.

Ангуушадтаа анхарал багаар хандуулна

(Редакцида ерэһэн бэшэг)

Санага, Далахай нютагуудта зуу гаран ангуушад бии. Һаридаг, Удалха гэхэ мэтын холын газарнуудта хэрмэ, булга, һолонго, үнэгэ, шоно болон бусад ан барихаяа тэдэнэр ошодог гээшэ. Эндэхи нютагта ан гүрөөл тон элбэг юм. Гэбэшье ойдо гараха ангуушад ехэ бэрхэшээлтэй тохёолдоно.

Хэнэйшье мэдэхээр, холын газарта ошохо ангуушадта дулаан хубсаһан, буу, һомо, эдихэ хоол хэрэгтэй ха юм. Теэд ангуушад иимэ хэрэгсэл, эдеэ хоолоор муугаар хангагдана. Илангаяа энэ жэлэй агнууриин эхилхэдэ, ямаршье бэлэдхэл хэгдээгүй байба. Ядахын сагта ангууша нохойн хоол олдодоггүй юм. Мүн мориной таха, хадааһан байдаггүй. Олон хоногоор ябаха ангуушад дулаан—хубсаһа, эдихэ хоол үгы дээрэһээ агнууриһаа түргэн бусаха баатай болоно.

Мүнөө хүйтэн боложо, агнахада тон бэрхэтэй үе байна. Тиимэһээ ангуушад тухай анхарал хандуулха хэрэгтэй. Дулаан хубсаһа, эдихэ хоолоор, мүн бусад хэрэгтэй зүйлнүүдээрнь тэдэниие хангаха шухала. Эндэ ангуушадай байра үгы шахуу. Нэгэн-хоёр байра бии аад, тэндэ хүнэй байхын аргагүй юм.

Закаменай аймпотребсоюз ойрын үдэрнүүдтэ ангуушадые бүхы юумээрнь хангаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. Дамчеев.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Хэмжээ абахаар болоо"

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша С. Бальжинов дааһан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг, заримдаа һаамхай үнеэдые үдэшэлэн һаалгаха сагтань асардаггүй байгаа. Энээн тухай дээрэ дурсагдаһан гаршагтайгаар манай газетын ноябриин 12-ой номерто бэшэг толилогдоһон юм.

Энэ бэшэг колхозой правлениин заседани дээрэ, «Центр» гэжэ һүнэй гүүртынхидэй үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, мал адуулагша Бальжинов ажалһаа гаргагдаа. Колхоздо ушаруулһан гаргашаяа тэрэ түлэхэ болоо. Тусхайлбал 320 литр һүнэй сэнгые, мүн өөрынгөө хаража байһан малаар гэшхүүлһэн хартаабхын сэнгые түлэхэ болоһон байна гэжэ Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ангархаев редакцида мэдээсэбэ.

„Харюусалгаяа мартаһан хүтэлбэрилэгшэд"

Яруунын тоһоной заводой хүдэлмэришэд уялгата ажалдаа хайша хэрэгээр хандана, хүдөөгэй заводууд, сепараторна пунктнуудта саг соогоо шалгалта хэгдэнэгүй гэжэ иимэ гаршагтай статья соо тэмдэглэгдэһэн байгаа.

—Статья соо элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха хэмжээн абтаа.—гэжэ манай редакцида Яруунын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Таряшинов мэдээсэбэ. Хүдөөгэй тоһоной заводуудай, сепараторна пунктнуудай хүдэлмэриие хинадаггүй байһанайнь түлөө Яруунын тоһоной заводой директор Бадмаевта, технолог Семеновада һануулга хэгдэбэ. Тоһоной заводуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаа.

ДЕКАБРЬ

(Хизаар ороноо шэнжэлэгшын тэмдэглэл)

Манай республикада декабрь үбэлэй түрүүшын һара болоно. Тэрэ һарада хүйтэн шангарха, саһан ехэ болохо, гол горходой, нуурай мүльһэн зузаарха, газар улам гүнзэгырэн хүрэхэ.

Декабрь һарада Байгал мүльһөөр үшөө хушагдаадүй, тунгалаг уһаараа мэлмэрэн байха.

Байгалай эрьеэр саг үргэлжэ саһан орожо, тэрэ шадарай хада уулануудта улам зузаарна. Байгалай үмэнэ талада бүрхэгшэг байжа, хирэ хирэ саһан бага багаханаар нэмэхэ.

Декабрь һарада республика соомнай агаарай температура ходо һэлгэлдэжэ байдаг: Байгалай Ушканье ольторог дээрэ хүйтэнэй температура 9 градус, Баргажанай адагта—16 градус, тэндэһээ холо бэшэ, оройдоо жараад километрын газарта—Баргажан тосхондо 22 гү, али Горячинскда 12 градус боложо байхадань Кабанскда—16, Улан-Удэдэ 21 градус хүрэхэ жэшээтэй байдаг.

Республикын хойто захын Баунтын аймагай центр Богдаринда агаарай дунда зэргын температура 29 градус хүйтэн болодог. Тэрэ һарада хойто аймагуудта эгээн хүйтэн болоходоо 40-һөө 50 градус хүрэдэг байха юм. Тиихэдэ Ципиканда 57 градус хүрэтэр хүйтэрөөд абадаг.

Байгал шадар үбэлэй үедэ ондоо тээхидэ орходоо һураггүй дулаан байдаг гээшэ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, тэрэнэй уһан зундаа ехэ дулаасаһан байгаад, хүйтэрхэлөөр халуунайнгаа охи аажамаар табиһаар дулаан амитай байдаг.

Декабриин түрүүшын хахадта сэлмэг дулаан үдэрнүүдшье болохоёо һаатадаггүй. Заримдаа гэрэй оройн саһан хайлажа, дуһаалха, уула хадын эбэрээр, харгы дээгүүр саһан шэмэлтэхэ. Тиигэжэ байтараа гансата шангаар хүйтэрхэ. Хадын модод сэнхэргэн бууралтаха. Декабрьда үдэр эгээн богони боложо, һарын 22-һоо тэхэрижэ эхилдэг. Үдэрэй ута боложо эхилхэлээр хүйтэн шангардаг байна.

Энэ һарада ан гүрөөл, шубуудта ехэ бэрхэшээлтэй сагынь ерэдэг. Үдэр богони хүйтэн шанга, саһан гүнзэгы—эдихэ тэжээл олохонь бэрхэдэд гэхэ.

Үбэлэй энэ бэрхэшээлтэй үедэ боро гүрөөһэн, буга тураг ой модон соо байрлажа, дулаан үдэрнүүдтэ хада уулын энгэр майлаар, һалхигүй бүглүү, саһа багатай газараар ябажа эдеэлдэг. Тиихэдэ хандагай уляаһа, бургааһатай газарта удаан байрладаг. Заримдаа ойн соорхойдо бэлэдхэгдэһэн үбһэндэ ородог.

Һүниин хүйтэндэ гарюуһан шоно олзо бэдэрэн, хаа-яагүй гуринхалан тэнэдэг. Араата үнэгэн хээрэ талаар хулганаашалдаг, заримдаа газарта һуугаад унтажа байһан шубуу гэнэдхээжэ баридаг байха юм. Хүйтэн үдэрнүүдтэ хэрмэн хурил хонгиһоо гарадаг.

Хура саһан соо хуража хонодог, хуһанай гүлгөөр эдеэлсэ хэдэг байна. Шандаган уляаһа, бургааһатай газараар байрлажа, һүниндөө эдеэлдэг гээшэ. Ой модон соогуур хүдүү абла гарадаг, тоншуул модо тоншодог. Хүхэ бухын, улаан залаата шубуунай абяан хододоо дуулдадаг. Саһа багатай тала газараар эбэртэ булжамар гэжэ шубуун һүрэг олоороо үбэлжэнэ. Айлһаа холо бэшэ, ойн соорхойнуудта, уһа голой арал тохойнуудаар торхируу, шаазгай, турлааг гэхэ мэтын шубууд байрладаг юм.

Үбэлэй үедэ баабгай, тарбаган, доргон, зумбраа, жэрхэ эшээндээ оронхой, бүхөөр унтадаг.

Хүбшэ тайгаар агнуури түлэб дундаа үргэлжэлүүлэгдэжэ, булга, үнэгэ, шэлүүһэ, гүрөөһэ болон туруута бусадые агналга эрхилэгдэдэг юм.

Ехэ ехэ нуур сөөрэмүүдтэ мүльһэн доороһоо загаһа бариха хүдэлмэри түлэг ябуулагдадаг байна.

И. Котов, СССР-эй географическа бүлгэмэй бодото гэшүүн.

Хоккейгээр наадагшадай мүрысөөн

«Байкал» бүлгэмэй стадионой мүльһэн талмай дээрэ Улан-Удэ городой хоккейгээр наададаг командануудай нэгэ үдэрэй блиц-турнир үнгэргэгдэбэ. Тэндэ үбэлэй спортивна сезоной шан абахын түлөө наадалга болобо. Тэрээндэ долоон команда хабаадалсаа.

Уридшалан наадалгын мүрысөөндэ түмэр замай транспортын «Локомотивай», ПВЗ-гэй «Локомотивай» хоёрдохи, «Пищевик» бүлгэмэй командануд илагдажа, саашанхи наадалгаһаа гаргагдаһан байна.

Финал дээрэ «Байгалай» болон ПВЗ-гэй нэгэдэхи командануудай хоккеистнэр уулзаба.

«Байгал» бүлгэмэй спортсменүүд илажа, нээлгын шанда хүртэбэ.

Г. Рютин.

1798—1877

Суута архитектор А. П. Брюллов

Александр Павлович XIX зуунжэлэй суута уран зурааша Карл Павлович Брюлловай түрэһэн аха байһан юм. Тэрэ үедэ дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон, бэлиг ехэтэй архитектор А. П. Брюлловой түрэһөөр 160 жэлэй ой һаяхан гүйсэбэ.

Аяар 1798 оной декабриин 10-да уран зурааша Павел Брюлловой бүлэдэ түрэһэн байна. Павел Брюллов уран зурагша байхынгаа хажуугаар гоё һайханаар һиилэдэг байһан юм. Тэрэнэй хоёр хүбүүд (Александр, Карл) бага балшар наһанһаа уран зуралгада бэлигтэй байһанаа харуулаа.

Александр 1810 ондо Петербургын уран зуралгын академидэ абтажа, архитектурна класста һуралсажа эхилһэн байна.

Тэрэ үедэ энэ академидэ нилээд сууда гараһан архитекторнүүд А. Захаров (Адмиралтействын проект зохёогшо), А. Воронихин (Ленинградтахи казанска сүмын проект зохёогшо) гэгшэд хүдэлмэрилжэ, архитектурна класс хүтэлбэрилдэг байгаа.

Александр Брюллов һайнаар һуралсадагайнгаа түлөө мүнгэн медальда хүртэн, 1820 ондо академеэ амжалтатайгаар дүүргэжэ гараа. Энэ үедэ баригдажа байһан Исаакиевска сүмын барилгын комиссиин гэшүүнээр А. Брюллов абтаа. Һүүлээрнь Александр тус академиин уран зурагай класс дүүргэһэн Карл дүүтэеэ шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зорилготойгоор Баруун Европа ошоһон байна.

Тэрэ сагта хүгжэнги культуратай байһан Берлин, Рим, Париж гэхэ мэтын ехэ городуудай архитектура болон түүхэтэ памятнигуудтай аха дүү хоёр танилсан, шэнжэлһэн байха юм. Гадна һаяхан лэ малтагдажа байһан Помпей городой олохон барилгануудые хэмжэжэ үзэһэн гэхэ. Һүүлдэ ахань дүү хүбүүн Карлдаа «Помпейн һүүлшын үдэр» гэжэ суута зурагайнь сюжет үгэһэн юм гэжэ хэлсэдэг. Тиимэшье байжа болоо, юуб гэхэдэ, Александрын Помпейдэ хоёр жэл болоод байхада, Карл дүүнь ерэжэ хараһан гэхэ.

Һүүлдэ Александр Брюллов Париж ерэжэ, Помпейдэ хэһэн ажалаа хэблэлдэ гараһан байна. Наукада ехэ үнэтэй, сэнтэй хүдэлмэри хэһэнэйнь түлөө Миланай уран зурагай академи (Итали), Лондоной королевскэ институт А. Брюлловые өөрынгөө бодото гэшүүн, французска искусствын институт өөрынгөө гэшүүн-корреспондент болгоһон байна.

А. П. Брюллов Россидаа бусажа ерэһэнэйнгээ һүүлдэ архитектурна ехэ хүдэлмэри хэжэ эхилээ. Петербургда Михайловска театр, Лютеранска церковь, Пулковска абсерватори, Дворцова талмай дээрэ гвардейскэ корпусой штабай байшан, бусад барилга хэһэн байна.

1831 онһоо А. П. Брюллов уран зуралгын академиин профессор болоһон, манай ороной архитектурна олон памятнигуудые байгуулһан солото хүнүүдэй нэгэн болоно.

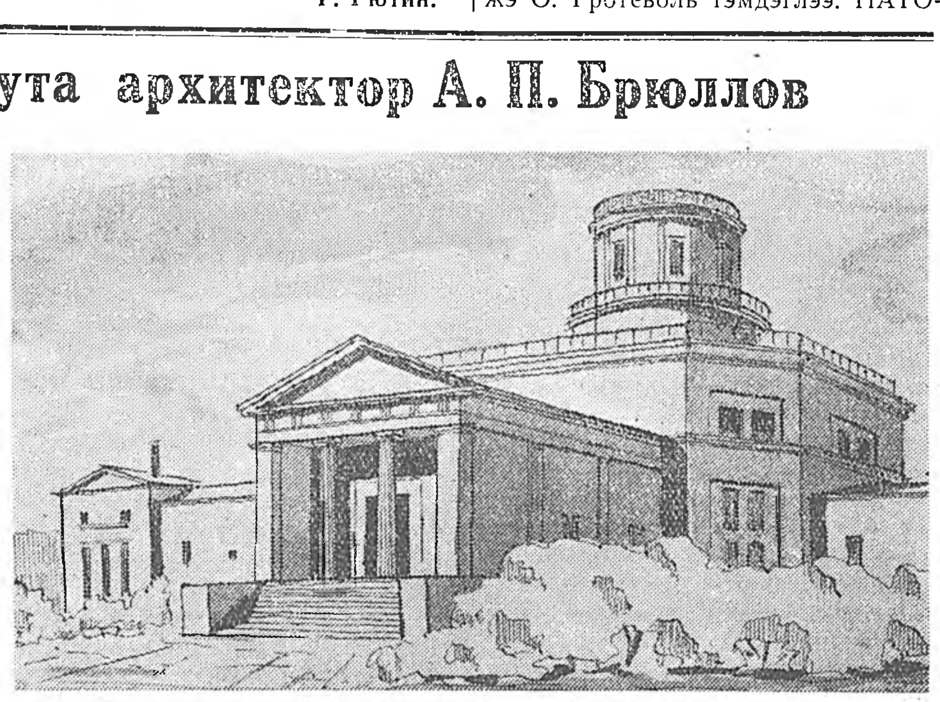

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинградай Пулковско астрономическа обсерваториин байшан.

М. Ешиев, архитектор.

ХИЛЫН СААНАҺАА

КНР-эй, КНДР-эй правительствонуудай хамтын мэдүүлгэ

ПЕКИН, декабриин 8. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын правительствын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын правительствын хамтын мэдүүлгэ мүнөөдэр эндэ толилогдоо. КНР-эй Гүрэнэй соведэй премьер Чжоу Энь-лай, КНДР-эй Министрнүүдэй кабинедэй түрүүлэгшэ Ким Ир Сен мэдүүлгэдэ гар табиһан байна.

Мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ. КНДР-эй правительственна делегациин Хитадта ерээд байха үедэ, КНР-эй болон КНДР-эй правительствонуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо хани ёһоной хэлсээн хэгдээ. Мүнөөнэй уласхоорондын байдал, социалистическэ лагериин оронуудай нэгэдэлые саашадань шангадхаха, тэрэшэлэн КНР КНДР хоёрой хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо саашадань бэхижүүлхэ тухай асуудалнуудаар хэлсээнэй үедэ тэдэнэр һанамжаяа мэдэлсэһэн байна. Зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа хоёр тала хүсэд нэгэн һаналтай байгаа.

КНДР-эй болон Хитадай правительствонуудай дурадхалай ёһоор Хитадай арадай һайн дуратан Корейһээ хүсэд гаргагдаа. Энэ ушар Корейн асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулгада таарамжатай шэнэ эрхэ байдал бии болгоо гэжэ хоёр тала ханангяар тэмдэглэнэ гээд хамтын мэдүүлгэ соо заагдана.

Корейн асуудалые эбэй ёһоор шиидхэлгэдэ һаад ушаруулһаар байһан США-е хоёр тала зэмэлэн буруушаагаа. Газаа талаһаа ямаршье хамааралсалгагүйгөөр Корейн арадай ороноо эбэй ёһоор нэгэдүүлжэ шадахын тулада Корейһээ бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдээ гаргахыень Холбоото Штадуудта, ООН-эй сэрэгүүдые байгуулгада хабаадалсаһан бусад оронуудта хоёр тала шанга эрилтэ табиһан байна. Хитадай газар бологшо Тайваниие Холбоото Штадуудай эзэмдэжэ байһые, мүн «хоёр Хитадые» байгуулха гэһэн харата муухай һанаашалгыень хоёр тала эрид шууд буруушаагаа. Хоёр тала хадаа Вьетнамые эбэй ёһоор нэгэдүүлхын тулада Вьетнамай Демократическа Республикын ехээр оролдожо байһыень бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ зуураа, Вьетнамые эбэй ёһоор нэгэдүүлгэдэ һаад ушаруулхын тулада Холбоото Штадуудай гаргадаг хуули бусын ябуулгануудые ехээр буруушаана.

КНР болон КНДР-эй правительствонуудай хамтын мэдүүлгэ соо саашадаа иигэжэ хэлэгдэнэ. Буу зэбсэг ниитэ дээрэнь хороохо, ядерна зэбсэг хэрэглэлгые болон туршалгые болюулха тухай асуудалнуудаар, мүн бусад асуудалнуудаар, Советскэ правительствын амгалан ёһоной үүсхэлые хоёр тала хүсэдөөр дэмжэнэ. Берлинһээ харин сэрэгүүдые гаргаха, Берлинэй эзэмдэлгын гуримые усадхаха тухай Советскэ Союз һаяхан дурадхал оруулһан байна. Энэ хадаа Германиин асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхэ, Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи түгшүүрилтэ шанга байдалые һуларуулха зорилгоор Советскэ правительствын гаргажа байһан шэнэ шухала оролдолго мүн болоно. Хитадай болон Корейн правительствонууд Советскэ правительствын энэ дурадхалые шууд дэмжэхэ зуураа, эдэ дурадхалнуудые бэелүүлгэдэ туһалхын тулада өөһэдынгөө зүгһөө оролдолго гаргаха байна.

Социалистическэ лагериин оронуудай нэгэдэлые, уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ ябадал угаа ехэ удха шанартай гэжэ хамтын мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энэ нэгэдэл хадаа социалистическэ орон бүхэнэй аюулгүй байха, хүгжэн дэбжэхэ арга нүхэсэл, бүхы дэлхэйн арадуудай улам олооро нягтаар жагсаха эшэ үндэһэн мүн болоно гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Марксизм-ленинизмдэ урбаад, империализмын үмэнэ һайжаржа байдаг мүнөөнэй ревизионизмда эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл саашадань үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ хоёр тала тоолоно. Марксизм-ленинизмын арюун сэбэр байлгые, пролетарска интернационализмын агуухэ гол ёһонуудые хамгаалхын, мүн Советскэ Союз түрүүтэй социалистическэ лагериин нэгэдэлые шангадхахын тулада хоёр тала саашадаа эсэшэ сусашагүйгөөр оролдохо гэжэ тэдэнэр дахяад баталан мэдүүлһэн байна.

Үнгэрһэн жэлдэ социалистическэ ороной арадууд социализм, коммунизм байгуулгада толотомо амжалтануудые туйлаа. 1959—1965 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб Советскэ Союз һаяхан толилоо. Коммунизм тээшэ тон түргэнөөр урагшаа дабшаха энэ асари ехэ түсэб социалистическэ байгуулалтын жэшээлэшэгүй булюу һайн байһые үшөө дахин харуулна. Энэ түсэбые социалистическэ лагерь болон бүхы дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэн угаа ехэ баяртайгаар угтаһан байна.

„Африка эрхэ сүлөөтэй байха ёһотой!“

АККРА, декабриин 8. (ТАСС). Африкын арадуудай конференци мүнөөдэр эндэ эхилээ. Ганын арадай партиин делегациие толгойлогшо Коджо Ботисио конференциие нээгээ.

Делегадуудые амаршалха зуураа конференци дээрэ үнэндөө бүхы Африка түлөөлэгдэнхэй гэжэ конференциин түрүүлэгшэ Том Мбойя онсолон тэмдэглээ. Нэгэл юумые—эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай болохые бидэнэр бултадаа хүсэнэбди гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Африкые—хубаарилан эзэмдэжэ байһан империалистнуудта «Африкаһаа тонилогты!» гэжэ мүнөөдэр мэдүүлэгдэхэ байһаниинь элитэ гэжэ Мбойя хэлээ.

Конференциин секретарьнууд Джон Тетега, Ф. С. Макюэн делегадуудай списогые уншаа, дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы оронуудһаа конференциин нэрэ дээрэ ерэһэн амаршалгануудые дурдан тоолоһон байна. Алжирые сүлөөлхэ Национальна фронтын делегациин конференцидэ ерэһэн тухай мэдээсэлые делегадууд ехэ баяртайгаар угтаа.

Конференциин нэрэ дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн амаршалгые зал соо һуугшад нэрьесэ альга ташан угтаа.

Удаань Ганын премьер-министр Куами Нкрумада үгэ үгтөө.

Эзэмдэлгын эрхэ байдалда һунгалта болобо

БЕРЛИН, декабриин 8. **(ТАСС-эй корр. Вл. Иванов).** Баруун Берлиндэ городой болон районуудай суглаануудай депутадуудай һунгалта үсэгэлдэр болоо. 6 политическэ парти, тэрэ тоодо Германиин нэгэдэмэл социалистическэ парти һунгалтада хабаадалсаа.

Эзэмдэлгын гуримай, мүн СЕПГ-эй гэшүүдтэ болон тэрэнэй тала баригшадта эсэргүү полицейскэ жэгшүүритэ хашалта хэһээлтын эрхэ байдалда һунгалта болоһон байна.

Һунгалтын урда тээхи тэмсэлэй үедэ баруунай үзэл баримталдаг бүхы партинууд СЕПГ-тэ эсэргүү нэгэдэмэл фронт байгуулаа. Эдэ партинууд олон тоото уряа гаргахадаа, мэдүүлгэнүүдые хэхэдээ СЕПГ-эй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэгшэд хэһээгдэхэ гэжэ ехээр заналта хэдэг байһан юм. Һунгуулиин урда тээхи кампаниин үедэ Баруун Германиин засаг баригшад хэблэл, радио болон телевидени хэрэглэн ГДР-тэ, Советскэ Союзда болон социалистическэ бусад оронуудта эсэргүү харата муухай хардалга, гүрдэлгэнүүдые хэһэн байха юм.

Эдэ бүгэдэһөө уламжалан Баруун Берлинэй хүн зон өөрынгөө дура зоригые һаадгүйгөөр мэдүүлхэ аргагүй болоһон байна бшуу.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор Баруун Берлиндэ болоһон һунгалтада бүхы һунгагшадай 93,1 процентнь хабаадаһан байна. СДПГ-эй түлөө һунгагшадай 52,6, ХДС-эй түлөө 37,7, сүлөөтэ демократическа партиин түлөө 3,8, Германиин нэгэдэмэл социалистическэ партиин түлөө 1,9 процентнь дуугаа үгөө. Тиигэжэ ХДС-эй—Аденауэрай партиин — Баруун Берлиндэ зонхилхы парти болохо гэһэн һанаашалгань урагшагүйдөө.

Һунгалтын үрэ дүнгүүд Баруун Берлинэй хүн зоной хүсэл эрмэлзэлгые харуулна гэжэ хэлэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, энэ һунгалта эзэмдэлгын, хашалта хэһээлтын эрхэ байдалда үнгэрөө.

Германиин Демократическа Республикын Арадай палатын заседани

БЕРЛИН, декабриин 8. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын арадай палатын ээлжээтэ заседани мүнөөдэр Берлиндэ нээгдээ. Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй байгуулагдаһан тухай, тэрэнэй программа тухай ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ О. Гротеволиин мэдүүлгэ зүбшэхэ зүйлэй түрүүшын пункт болоно.

О. Гротеволиин мэдүүлгэ «Эб найрамдалай, үгэеэ ойлгололсолгын, социализмын түлөө» гэһэн гаршагтай юм. Шэнээр һунгагдаһан Арадай палатын даалгабаряар өөрынгөө байгуулһан правительствын гэшүүдтэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутадуудые танилсуулаа.

Шэнэ правительство хадаа демократическа Германиин Национальна фронтын һунгуулиин урда тээхи программые бэелүүлэн, республикын ажалшадай этигэл найдабариие харюулхаар бэлэн байна гэжэ О. Гротеволь Арадай палатын депутадуудые найдуулаа.

Гадаадын политикын асуудалнуудта тогтоходоо, атомна үхэлдэ эсэргүүгээр Баруун Германидахи эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхы түлөөлэгшэдэй хэжэ байһан тэмсэлые ГДР дэмжэнэ гэжэ О. Гротеволь тэмдэглээ. НАТО-до хабаададаг оронуудай — Англиин, Франциин, Бельгиин, Голландиин, Люксембургын, Даниин, Норвегиин болон Италиин арадууд энэ зуунжэлэй турша соо Германиин империализмын милитаристска политикаһаа уламжалан, хоёр дахин хохидолдо ороһон байна. Эдэ оронуудай правительствонуудта хандахадаа, Баруун Германиие атомна зэбсэгээр хангуулангүй, харин тэрэнэй орондо атомна зэбсэгһээ сүлөө зоно Европын түбтэ байгуулхые зүбшөөхыень тэдэ правительствонуудые О. Гротеволь уряалаа.

Берлинэй асуудал тушаа Советскэ правительствын 1958 оной ноябриин 27-ной нотонуудые ГДР-эй правительствын зүгһөө О. Гротеволь һайшаагаа. Мүнөө хүрэтэр Советскэ Союзай органуудаар бэелүүлэгдэжэ байһан бүхы үүргэнүүдые Германиин Демократическа Республикада Советскэ Союзай правительствын дамжуулан үгэһэн энэ баримта Германидахи мүнөөнэй оршон байдалда хүсэдөөр таараалдана. Берлиндэ эзэмдэлгын гуримай үлэгдэлнүүдые Советскэ правительствын нэгэн доро болюулһан ушар һүүлэй жэлнүүдтэ тохёолдоһон байдалда мүн лэ таараалдана. Баруунай гурбан гүрэн энээнһээ жэшээ абаха ёһотой.

Берлиндэ харин сэрэгүүдэй байлгатай холбоотой бүхы асуудалнуудые зохихо правительствонуудтай хэлсээ хэжэ зүбшэхөөр ГДР-эй правительство бэлэн байна гээд О. Гротеволь саашань хэлээ.

Германиин бүхы асуудал тушаа тогтоходоо, Германитай эбэй договор баталха тушаа ГДР-эй һаяхан оруулһан дурадхалнуудые һануулаад, О. Гротеволь иигэжэ мэдүүлээ. Европодо атомна зэбсэгһээ сүлөө зоно байгуулха гээшэ эбэй договор баталалгада бэлэдхэхэ талаар горьтой алхам боложо үгэхэ байна. Нүгөө талаһаа эбэй договор баталжа, тэрэнэй ашаар сэрэгэй бүлэглэлнүүдһээ Германиин хоёр гүрэнэй гараха гээшэ Европодо атомна зэбсэгһээ сүлөө зоно байгуулха хэрэгтэ туһалха һэн. Энэ хоёр асуудал хоорондоо таһаршагүй холбоотой. О. Гротеволиин һанамжын ёһоор, эбэй договор баталалгада бэлэдхэл хэжэ оролго Германиин хоёр хубиие бэе бэедэнь ойртуулжа, ГДР-эй нүгөөдэ дурадхалые—ниитэ Германиин конфедераци байгуулха тухай дурадхалые бэелүүлгэдэ шэнэ түлхисэ боложо үгэхэ байна. Эдэ бүгэдэһөө хаража үзэхэдэ, Германиин бүхы асуудалнуудые шиидхэхын тулада хамагай түрүүндэ Германитай эбэй договор баталха тухай асуудал шиидхэлгэ эгээн шухала удха шанартай гэжэ ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ мэдүүлээ.

ГДР хадаа Советскэ Союзай толгойлдог эб найрамдалай, социализмын лагериин таһаршагүй хубинь болоно гэжэ О. Гротеволь онсолон тэмдэглээ. Советскэ Союз хадаа эб найрамдал хангаха замые арадуудта заажа үгэнэ. Атомна зэбсэгтэй болоһон гурбан гүрэнэй Женевэдэхи зүблөөн дээрэ советскэ түлөөлэгшэдэй баримталдаг хараа бодол энээниие гэршэлжэ үгэнэ. Ядерна зэбсэг туршалгые бүхы дээрэнь заатагүй болюулха тухай Советскэ Союз эрилтэ хэнэ. Тиихэдэнь, Женевэдэхи зүблөөндэ хабаададаг Америкын, Англиин түлөөлэгшэд туршалгые оройдоол нэгэ жэлэй турша соо болюулхые дурадхадаг байна. Хэлсээнэй үедэ баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй баримталдаг хараа бодолһоо хаража үзэхэдэ, дайнай аюул зайсуулха шухала хэмжээнүүдые абахые тэдэнэр хүсэнэгүй гэжэ О. Гротеволь саашань хэлээ.

Социалистическэ лагериин оронуудтай ГДР нягта холбоотой гэжэ хэлэхэ зуураа, бэеэ даанхай байдалаа хүндэлэлсэн, бусад бүхы гүрэнүүдтэй хани ёһоной холбоо барисаа бэхижүүлхээр, тэрэшэлэн дипломатическа харилсаа тогтоохоор ГДР бэлэн байна гэжэ О. Гротеволь онсолон тэмдэглээ.

Хүн бүхэндэ хүртэсын талаар эдеэ хоолой гол шухала продуктнуудые, үргэн хэрэглэлэй промышленна эд бараа үйлэдбэрилгөөр Баруун Германиие хүсөөд, ахин гараха гэһэн гол экономическа зорилго СЕПГ-эй V съезд табиһан байгаа. Энээнтэй дашарамдуулан ороной үмэнэ табигдажа байһан экономическа асуудалнууд тушаа О. Гротеволь нилээд дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Арадай палатын депутадуудта хандахадаа, өөрынгөө дурадхаһан правительствын составые баталхыень, правительственна программые — эб найрамдалай, үгэеэ ойлголсолгын, социализмын программые һайшаахыень О. Гротеволь депутадуудые гуйһан байна.

Үдын хойно О. Гротеволиин программна мэдүүлгэ тушаа үгэ хэлэлгэ боложо, тэрээндэ Арадай палатын элдэб фракцинуудай түлөөлэгшэд хабаадаа. О. Гротеволиин байгуулһан ГДР-эй шэнэ правительствода этигэн найдажа байһан тухайгаа бүхы үгэ хэлэгшэд өөһэдынгөө фракцинуудай зүгһөө мэдүүлһэн байна.

Арадай палата хадаа ГДР-эй шэнэ правительствын составые нэгэн дуугаар баталаа, О. Гротеволиин программна мэдүүлгые һайшаагаа. Мүн «Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Совет тухай» хуулиие, тэрэшэлэн газар нютагуудай палатануудые болюулха тухай хуулиие заседани баталаа.

Доторой хуули гаргалгын, тэрэшэлэн һунгалтын зарим асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэнэй, Арадай палатын зарим комиссинуудай составые баталһанай һүүлээр палатын түрүүлэгшэ И. Дикман заседаниие хаагдаһан дээрэ соносхоо.

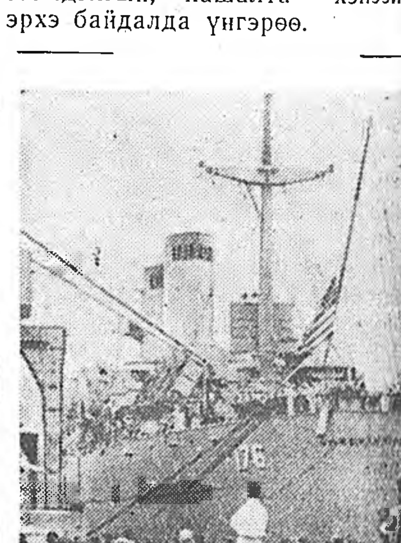

Хитадай газар бологшо Тайвань аралые эзэмдэһээр байһан Америкын Холбоото Штадуудай зэбсэгтэ хүсэнүүд Хитадай Арадай Республикада эсэргүү сэрэгэй хорото лаашануудые гаргажал байдаг. **Зураг дээрэ:** Тайваниин Цзилу портдо «Пай-Геркулес» гэжэ залан шэглүүлэгдэдэг һомонуудые асарһан Америкын транспортна судна.

Синьхуа агентствын фото.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская —32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00909. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4729.